RÁKÓCZI *Hírvivő*

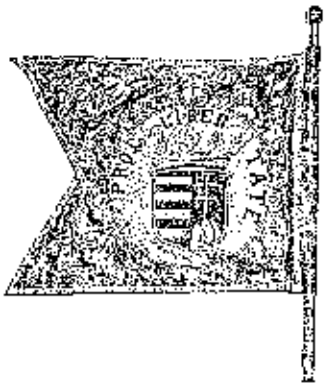

A RÁKÓCZI SZÖVETSÉG LAPJA

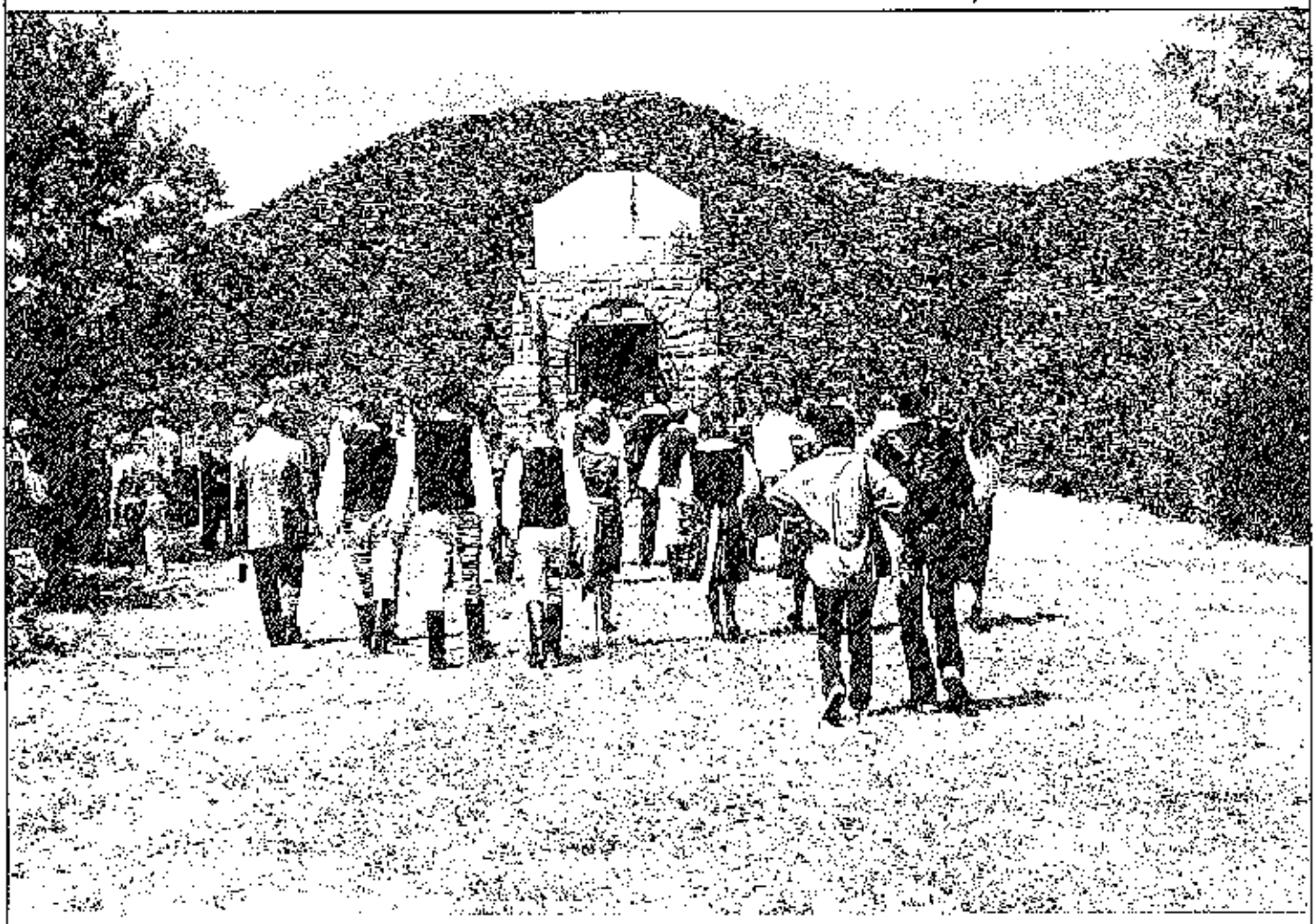

EGY NYÁR A RÁKÓCZIVAL

GYÖRFFY GYÖRGY APOR VILMOS

REMÉNYIK SÁNDOR I. M. 1956

SZLOVÁKIAI VÁLASZTÁSOK

12. ÉVFOLYAM 3. SZÁM 2002. OKTÓBER

„A te kezedben van szívünk, Uram,
Öld át szeretteted nyilával,
Gyújtsd fel a lomhákat,
Vezesd vissza az eltévelyedetteket,
Világítsd meg a vakokat,
Lágyítsd meg a hajthatatlanokat,
Bátorítsd meg a habogókat,
Tanítsd a tudatlanokat,
Gyarapítsd bennünk a hitet,
Gyújtsd föl a kölcsönös szeretet
lángját,
S újra és újra kérlek,
Add, hogy szerettetted gyarapodjék,
Hogy ez az Isteni láng
Emésszé föl viszálykodásainkat."

II. Rákóczi Ferenc

TARTALOM

Közös feladatunk	2
A Rákóczi Klub hírei	3
A szlovákiai parlamenti választások után	3
Pályázati kiírás	3
Eltelt ezer év...	
Az utolsó beszélgetés Dr. Györffy György professzorral	4
Beszámoló a helyi szervezetek tevékenységéről	7
Középiskolás tábor a római parton	7
Kispap-tábor Pannonhalmán	8
Százéves a kolozsvári Mátyás-szobor	8
Az identitás megőrzése — Anyanyelvi tábor Esztergomban	9
Bajai anyanyelvi tábor	10
Joghallgatók a Nyári Egyetemen	10
Cultura Nostra történelmi vetélkedő 2002	11
Gyerekek! Alkossunk! — Szilistyei sátortábor	11
Gloria Victis 2001 — Ajándékutazás	12
Duna-Adria Szabadegyetem	12
Erdélyben jártunk	13
Főiskolás tábor a Római Parton	13
Magyar Diákok és tanárok találkozója a Magyar Kálvárián	14
A Vaskúti Templom újraszentelése	14
Bős a magyar történelemben	15
Az 1956-os forradalomról és szabadságharcról	16
Apor Vilmos ilzenete	18
Reményik Sándor	20

IMPRESSZUM

RÁKÓCZI HÍRVIVŐ

A Rákóczi Szövetség lapja
Megjelenik negyedévenként 2500 példányban

Postacím: 1027 Budapest, Szász Károly u. 1. IV. 1.
Telefon: 201-3067, 212-8891

Főszerkesztő:
dr. Koltay András

Szerkesztőbizottság:
dr. Halzl József, dr. Vígh Károly, dr. Ugron Gáspár

Honlap: www.rakoczi.com
E-mail: rakoczi@rakoczi.com

CUM DEO PRO PATRIA ET LIBERTATE

Közös feladatunk

„Valami nagy-nagy Sors, Ok, Cél van itt,
valami nagy-nagy, ős tanulság"

[Ady Endre – Szép magyar sors]

Szeretettel köszöntök minden kedves olvasót. Mint talán már észrevették, kissé megváltozott lapot tarthatnak a kezükben, változás történt a főszerkesztő személyében is. Remélem, a megújult Rákóczi Hírvivőt is olyan szeretettel fogadják majd, mint elődjét, vagy mint amilyennel azt mi készítettük. Legfontosabb feladatomként ezúton szeretném megköszönni az előző főszerkesztő, Janovszky Tamás segítségét és munkáját.

Mi lehet a Rákóczi Szövetség által betöltendő szerep ma, 2002-ben?

A civil szerveződések minden társadalomban felmérhetetlenül jelentős szerepet töltenek be. Mindenki, aki elhivatottságot érez magában valamely társadalmi feladat megoldása iránt, ezekben a szervezetekben tudja kifejteni ezirányú tevékenységét. Sokan szeretnék tehetségükhöz mérten hozzátenni a maguk kis részét a nagy egészhez. Ez általában csak elhatározás kérdése. Nem kell feltétlenül a politikai élet csatamezején hadakozni ahhoz, hogy befolyásunk legyen közös életünk alakítására, sőt! Kiegyensúlyozott állami berendezkedés mellett nem feltétlenül a politika dönt az állampolgárok személyes sorsa felől. Az alulról épülő kezdeményezés, nyomásgyakorlás utat törhet és győzhet, ha megfelelő mennyiségű – és minőségű – ember képviseli azt. Ezért van nagy szükség a társadalmi önszerveződésekre, melyek, ha megfelelő súlyúak, elérhetik kitűzött céljukat.

1100 év alatt felhalmozódva a Kárpát-medencében rengeteg nyitott kérdés vár „alulról kezdeményezett" megválaszolásra. Ezen kérdések, melyek elsősorban a közös múltunk helyes megismerése, feltárása és értékelése témakörei köré csoportosulnak, nem válaszolódnak meg maguktól. A Rákóczi Szövetség feladata, hogy segítsen a helyes kérdések feltevésében, esetleg a válaszok megtalálásában is, hiszen az azokhoz való eljutás késedelme akár nemzeti létünk veszélybe sodródásához is vezethetnek. Egy nép – éljenek bármely országban is tagjai –, amely nem tud egységben fellépni érdekeiért, amely nincs tisztában azzal, mi különböztet őt meg a többi nemzettől, amely nem tud azonosulni múltjával, felvállalva annak minden átkát és jótéteményét, nem képes sokáig életben maradni.

Hinnünk kell abban, hogy az ezen írás mottójául választott sorokban igazat mondott a költő, hogy nekünk, magyaroknak együtt van feladatunk ezen a földön. Ravasz László azt írta, mi nagy egyéniségekből összetevődő kis nép vagyunk. Talán igaza volt, és csak a közvetlenül fenyegető veszély tudatában vagyunk képesek együtt cselekedni, ahogy azt számos történelmi példa is igazolja. A múltban nem volt erénynek az egység, az alázat a közös érdek iránt, talán pontosan emiatt is válhattunk oly sokszor erősebb vagy csak erőszakosabb népek játékszerévé.

Minthogy nem tudhatjuk a felsőbb akarat ránk kiszabott határozatát, magyarként egyetlen feladatunk maradt: minden erőnkkel a közös megmaradásért, majd a gazdagodásért küzdenünk. Ebben próbál segíteni a Rákóczi Szövetség.

Koltay András (főszerkesztő)

A Rákóczi Klub hírei

A Rákóczi Szövetség klubjának őszi programja szeptember 11-én Jeszenszky Géza, volt washingtoni nagykövet előadásával kezdődött, aki az egy éves évfordulón a terrorizmus elleni harcról tartott nagy érdeklődéssel kísért előadást.

Október 2-án aktuális témánk a szlovákiai választások értékelése és az MKP helyzetének elemzése volt Popély Gyula történésszel.

Novemberben és decemberben az alábbi programot kínáljuk:

- 2002. november 6-án 17 órakor: Érdekességek a grafológiáról
  II. Rákóczi Ferenc írásának elemzése.
  Előadó: Sütőné Sebestyén Erzsébet grafológus
- 2002. december 11-én 17 órakor: Évzáró teadélután
  Beszélgetés a klub jelenéről és jövőjéről. Házigazda: Martényi Árpád.

A klubdélutánokat minden alkalommal a Magyarok Házában (Bp., V., Semmelweis utca 1-3.), a Bartók (Zene) – teremben tartjuk.

Rendezvényeinkre mindenkit sok szeretettel várunk. A programról értesítsék ismerőseiket, barátaikat is.

Martényi Árpád
a Rákóczi Klub vezetője

H-1027 Budapest, Szász Károly u. 1.,
rakoczi@rakoczi.com
Tel.: 00-36-0-201-3067,
Fax: 00-36-1-212-8891

A szlovákiai parlamenti választások után

Megerősödött a Magyar Koalíció Pártja

Amiben sokan reménykedtünk, megtörtént. A szlovákiai parlamenti választásokon a mandátumok többségét az eddigi kormánykoalíció pártjai nyerték el. Folytatódhat az a kormányzati politika, amely eddig is az Európai Unió irányába kormányozta az országot. És ami a legfőbb öröm számunkra, a Magyar Koalíció Pártja megerősödve került ki a választásokból, eddigi mandátumainak számát 15-ről 20-ra növelte. Ezzel nemcsak megkérdőjelezhetetlen tényezőjévé vált a kormányzásnak, de remény van arra is, hogy súlyát növelve többet megvalósíthat majd a felvidéki magyarságot szolgáló célkitűzéseiből, mint amennyit az előző kormányzati ciklusban megvalósíthatott. Ebben a helyzetben talán nem ismétlődik meg majd az a groteszk helyzet, hogy hiába szavaz meg a kormány egy bizonyos összeget magyar egyetemi kar létrehozására, abból mégsem lesz semmi. És talán a nevesítetlen földek ügye is a Magyar Koalíció Pártja javaslataival összhangban rendeződik.

Bugár Béla, az MKP elnöke és Mikulás Dzurinda szlovák miniszterelnök

Ez a választás gyógyír azokra a sebekre, amelyeket a múlt évi népszámlálás ütött sokak szívében. A Magyar Koalíció Pártjának közel 11,2 %-os részesedése a leadott szavazatokból azt mutatja, hogy sokan, akik félelemből nyíltan a népszámlálási biztos előtt nem vállalták magyarságukat, a szavazófülkékben mégis a Magyar Koalíció Pártjára adták voksukat.

Nem olyan rossz tehát a helyzet, mint amilyennek rosszkedvű pillanatainkban látjuk. És ha arra gondolunk, hogy a Magyar Koalíció Pártjának kormányzati részvétele a jövőre is békés, nyugodt körülményeket vetít előre, akkor valóban azt remélhetjük, hogy sikerül megállítani a felvidéki magyarság asszimilációjának folyamatát. Ehhez persze szükség van a magyar állam további támogatására, a kedvezménytörvény támogatási tételeinek érvényesítésére és szükség van a Rákóczi Szövetség szorgalmas munkájára. Szükség van a beiratkozási program és a Magyar Ház program folytatására, a Célalapok révén megvalósuló további alapítványi támogatásokra, a magyar-magyar partnerkapcsolatok építésére, Szövetségünknek a felvidéki magyar fiatalok részvételével folytatott rendezvényeire egyaránt.

Gratulálunk a Magyar Koalíció Pártjának a szép sikerhez, felvidéki partnerszervezeteinknek a sikert megalapozó szervező munkájukhoz, a választóknak ahhoz, hogy felismerték a választásokon való részvétel jelentőségét és tudták, jövőjük érdekében mely pártra kell adniuk szavazatukat.

Dr. Halzl József

Pályázati kiírás

A Rákóczi Szövetség által alapított Csehországi és Szlovákiai Magyar Kulturáért Alapítvány pályázatot ír ki a Jedlik Ányos Szakalapból igénybe vehető tanulmányi ösztöndíjakra, az alábbi feltételek és pályázati rend szerint:

Pályázni lehet 2002. október 15. – november 15. közötti időszakban.

A pályázati kiírást az alapítvány titkársága a Rákóczi Szövetség irodájában függeszti ki és a Rákóczi Hírvivőben teszi közzé.

Pályázók köre

Magyarországi egyetemen, főiskolán tanuló, tandíjat fizető határon túli (elsősorban szlovákiai és kárpátaljai) magyar fiatalok, akik semmilyen más ösztöndíjban nem részesülnek.

Előnyt élveznek a második és magasabb évfolyamban tanuló diákok.

Az alapító fenntartja magának azt a jogot, hogy a pályázók körét bővítse, módosítsa.

Támogatás formája

Tanulmányi ösztöndíj – hozzájárulás tankönyvvásárláshoz vagy
a tandíj befizetéséhez.

Feltételek

A kérelmező aktívan bekapcsolódik a Rákóczi Szövetség munkájába.

Pályázati kérelem és életrajz benyújtása (a tanulmányok körülményeinek pontos leírása), iskolalátogatási igazolás csatolása a pályázathoz, igazolás a tandíj befizetéséről.

A 600.- Ft pályázati díjtól a kuratórium diákok esetében eltekint.

Megítélhető összeg:

Könyvvásárlásra maximum 20.000.- Ft. Tandíjhoz hozzájárulás maximum egy szemeszter tandíja (vagy annak egy része).

A pályázatokat először áttekintő bizottság tagjai (javaslatot tesznek a CSSZMKA kuratóriumának): Rákóczi Szövetség elnöke (vagy megbízottja), Rákóczi Szövetség ifjúsági titkára (vagy megbízottja) Egyetemeken és főiskolákon alakult Rákóczi Szövetség alapszervezetek elnökei CSSZMKA titkára.

A pályázatot az alapítvány titkárságára kell eljuttatni 2002. október 15. – november 15. közötti időpontban.

A kuratórium a pályázati határidő lejárta után egy hónappal dönt a kérelmekről.

Eltelt ezer év...

Az utolsó beszélgetés Dr. Györffy György professzorral

Dr. Györffy György 1939-ben végzett a Pázmány Péter Tudományegyetem történelem-földrajz szakán. 1942-50 a Teleki Pál Történettudományi Intézet munkatársa. 1945 a Néptudományi Intézet igazgatója. 1987-ben a princeton-i Institute for Advanced Study tagja. Az MTA Történelemtudományi Komplex Bizottság elnöke és a Magyar-Svéd Történész Vegyesbizottság tagja volt. 1993-tól az Európai Középkori Akadémia tagja volt. A történelemtudományok kandidátusa (1952), majd doktora (1969), 1990-től az MTA levelező, 1991-től rendes tagja. Díjai: Akadémiai díj (1964, 1986), Herder-díj (1988), Széchenyi-díj (1992), Magyar Örökség cím (1997). Az utolsó vele készült beszélgetést adjuk most közre a Rákóczi Hírnök hasábjain, mely kevéssel 2000 végén bekövetkezett halála előtt készült.

– Tisztelt professzor úr, mielőtt Szent Istvánról beszélgetnénk, meg kell említeni apját, Géza fejedelmet. Róla jóval kevesebbet tudunk, a források elenyésző volta miatt. Mi az a munka, amit ő kezdett el és fia fejezett be?

– Géza emléke méltatlanul elhalványult. Tetteiről szinte semmit sem jegyezett fel a történetírás, holott a kereszténység elterjesztésében nagy érdemei vannak. Biztosította a békét a külországokkal és így minden erejét a belső ellenzék leverésére fordíthatta, amely törekvése sikerrel is járt. A középkorban nagyon tiszteltek Gézát, elsősorban persze István apjaként.

Szent István koronázása

– Mi volt az oka annak, hogy Géza, majd később István a nyugati kereszténység felé fordult Bizánc helyett?

– Taksony háborúba keveredett a görögökkel, ez olyan meghatározó élmény lehetett Géza számára, mely eltántorította őt a bizánci egyháztól. Ehhez járult még a 971-ben véget ért görög-bolgár háború, melynek lezárultával Tzimiszkész János császár felszámolta az önálló bolgár patriarchátust. Ezek az események, az önálló állam megteremtésének nagyobb esélye sodorták Gézát a Nyugat felé.

– A koronázási palást ábrázolása az egyetlen hiteles Szent István-arckép?

– Minden bizonnyal az ábrázolás valódi. Nagy a valószínűsége annak is, hogy a kalocsai székesegyházból származtatott XII. század végi királyfej is őt ábrázolja, esetleg azt a palástról másolták.

– Mennyire lehetett István hívő keresztény, vagy esetleg csak az ország fennmaradásának jól felfogott érdeke vezette, amikor a keresztény vallást elterjesztette?

– Egészen biztosan buzgó keresztény volt. Már gyerekkora óta erre nevelték, és minden rendelkezésre álló adat erre utal. Emellett persze nem volt mellékes szempont az ország érdeke sem. A fegendákban leírt vakbuzgó vallásosság csak Imre herceg 1031-ben bekövetkezett halála után lett jellemző rá.

– Mennyire fértek össze az egyház tanításaival azok az esetenként kegyetlen módszerek, melyekkel leszámolt ellenfeleivel?

– A legszélesebb körben ismert eset a Koppány által szított lázadás leverése. Mint tudjuk, Géza halála után Koppány a szeniorátus és a levirátus jogán magának követelte a hatalmat és Géza feleségének, Saroltnak a kezét. István leverte a lázadást, majd elrettentésképpen felnégyelték Koppány testét. Ez azonban sokkal inkább Sarolt nyomásának köszönhető, aki félig keresztény volt, de megőrzött valamicskét pogányságából is, keresztény nevet sem vett fel. A büntetés módja pedig oda vezethető vissza, hogy a Biblia a levirátust (a nemzetségi társadalmakban érvényesülő szokás, mely szerint a megözvegyülő asszonyt az elhunyt férj fivére, vagy a nemzetség más tagja köteles feleségül venni, hogy a család fennmaradjon - KA) paráznaságnak minősítette, a rokon volgai bolgárok X. századi jogszokása szerint pedig a paráználkodó büntetése felnégyelés és a felnégyelt részek kifüggesztése volt. Egyébként István egyáltalán nem bánt kegyetlenül ellenségeivel, sőt, törvényei is meglehetősen enyhe büntetéseket tartalmaztak.

Szent István ábrázolása a Képes Krónikában

– István és felesége, Gizella házassága hogyan jött létre?

– Géza nem tudott tartós békét létrehozni Civakodó Henrik bajor hercegségével és a bajorok folyamatosan Kelet felé terjeszkedtek, beleütközve ezzel a gyepűsávot biztosító magyar határőrökbe. Civakodó Henrik halála után (995) alkalom nyílt a bajor-magyar viszony békés rendezésére, Sarolt pedig tüstént megragadta ezt. Leánykérő követeket menesztett Regensburgba. IV. Henrik herceg örömmel fogadta a békét biztosító házasság tervét, megszerezte III. Ottó császár hozzájárulását is, így létrejöhetett a frigy.

– Az egyértelmű érdekházasság dacára lehetett-e köztük valamiféle érzelem, milyen lehetett a házasságuk?

– A házasság harmonikus lehetett, amit bizonyít az is, hogy több gyerek is született belőle, sajnos a magas gyermekhalandóság miatt pontos adatot nem ismerünk. Érzésem szerint Istvánnak tetszhetett a szép, magas bajor leányka, de persze mindez csak feltételezés.

— Biztosak lehetünk abban, hogy István koronázásának pontos dátuma 1001. január 1.?

– Természetesen mindig felmerülhet kétely, de több érv is szól emellett. Először is: akkoriban elterjedt a „világvége-várás". János jelenéseinek könyvében olvashatóak azok a jövendölések, melyek szerint Krisztus születése után ezer esztendővel elérkezik a végítélet. Ezt a hitet akkoriban sok pap is táplálta, Nyugat-Európában meglehetősen elterjedt a nép körében és eljuthatott Magyarországra is. Istvánt és papi környezetét a megújulás gondolata hathatta át, amikor nem törődve a jóslattal, az új évezred első napjára tűzték ki a koronázást. Ennél kézzelfoghatóbb bizonyíték a XI.-XII. században vezetett királylajstrom, mely alapján többé-kevésbé bizonyossá válik ez a dátum. A koronázás egyébként az ún. mainzi ordó szerint történt, melynek részletes leírása fennmaradt.

— Milyen korona lehetett István fején a koronázáskor?

– Minden valószínűség szerint egy drágakövekkel kirakott abroncskorona volt, a kor „korona-divat"-jának megfelelően. Ez látható a palástón is. Néhány ilyen korona fennmaradt, Istváné sajnos nem.

– Az Ön elmélete szerint a ma Szent Koronaként tisztelt korona felső része István koponyájának ereklyetartója volt. Mire alapozza ezt?

– Abban az időben sok ilyen koponya-ereklyetartót készítettek, amelyek hasonlatosak a Szent Korona felső részéhez. Amikor 1083-ban kiemelték a csontokat a sírból, azokat ereklyetartókban helyezték el. Ekkor készülhetett a mai koronánk felső része. A vizsgálatok során felmerült néhány problémás kérdésre – például, hogy miért található egy olyan átfúrás a koronán, mely nem az összeillesztés során keletkezett – is választ kapnánk így, ráadásul megmagyarázhatóvá válik az is, miért tisztelte a mai Szent Koronát már az Árpád-kor vége felé mindenki Szent István koronájaként.

– A koronázási palást és a prágai Szent Vid székesegyházban őrzött kard tulajdonítható-e teljes bizonyossággal Szent Istvánnak?

– István eredeti koronázási palástja nem maradt ránk. A ma koronázási palástként ismert palást 1031-ben készült a székesfehérvári bazilika számára, egyházi használatra és csak később alakították át a magyar királyok koronázópalástjává. Tehát ha nem is Istváné volt, biztos, hogy az ő életében készült. Az 1270-ben történt nagy kincslopás során Prágába került kardot sokáig István fejedelemavató kardjával azonosították. Ez azonban kevéssé valószínű, tekintve a kard „használt" állapotát és díszítéseinek szegényességét. Megmunkálása azonban jellegzetesen István-korabeli, ezért inkább tarthatjuk használati kardjai egyikének. Ami még szóba jöhet, az a jogar kristálygömbje, ami valószínűleg szintén az ő korából származik, de maga a jogar későbbi.

Szent István ábrázolása a Koronázási Paláston

– Milyen egyéb felségjelvényei voltak Istvánnak az említett mainzi ordó szerint?

– A koronán, a kardon és a palástón kívül a karpántok, a koronázási gyűrű, valamint a jogar és az országalma tartozott ezek közé.

– A hagyomány szerint Szent István II. Szilveszter pápától kért és kapott koronát, elkerülve ezzel a német-római császár hűbéresévé válást. Elképzelhető ez, hogy a császár megkerülésével, közbenjárása nélkül koronát kaphatott?

– A korabeli forrásokból inkább az derül ki, hogy III. Ottó tevékeny részese volt a korona küldésének. Valószínűleg a pápával egyetértésben küldték István számára a koronát.

– Mennyire tudta István a népet „átnevelve" keresztény hitre téríteni, és mennyire csak a büntetésektől való félelem tartotta fenn a hitet és vele együtt az országot?

– Elkerülni egy nép ősi hagyományait természetesen nagyon nehéz. Az akkori zavaros viszonyok mellett azonban Istvánnak, negyvenkét évi uralkodása alatt azt hiszem sikerült a népet többé-kevésbé teljesen megtéríteni. Halála után már csak az igen gyenge kezű uralkodók uralma alatt fordultak elő pogánylázadások. István sikeréhez nagyban hozzájárult az országban uralkodó rend. Magyarországon béke és nyugalom volt, egy-két kisebb kivételtől eltekintve, ami igen vonzóvá tette ezt a földet. A nép is könnyebben alkalmazkodott így az új hithez. Ehhez járult még István viszonylagos szelídsége ellenfeleivel szemben, amiről már beszéltünk. István hatalomra jutása után két nagyobb ellenféllel került szembe. Az erdélyi Gyula megadta magát és István megkímélte az életét, Ajtonyt pedig hadjáratban legyőzte, ezáltal az egész országban elismertette hatalmát. Egyik ellenfelével sem bánt kegyetlenül, a később elterjedt vaskezű uralkodó képe tehát nem teljesen valós.

– Szent István állam- és egyházszervezése mennyiben alapult külföldi mintán és mennyiben tekinthető önállónak, mennyire bizonyult időtállónak?

– Azt hiszem ő a külföldi mintákat nagyon ügyesen alkalmazta az itteni viszonyokra. Hiszen az államszervezet előzményei, a nemzetségi szállásterületek már megvoltak. Tehát önálló szervezőmunkára is szükség volt. A magyar berendezkedés egyébként nagyban hasonlít a lombard mintára. Egyházszervezéséről pedig elég annyit mondani, hogy az általa felállított püspökségek és érsekségek ma is léteznek és mai egyházszervezetünk az ő munkáján alapszik.

– Törvényeiről mi mondható el a külföldi példákkal való összehasonlítás után?

– Szent István két, ránk maradt törvénykönyve legnagyobbrészt önálló törvényalkotás. Azokat az admonti- (XII. sz.), Thuróczi- (XV. sz.), Ilosvai- és Kollár-kódexekből (XVI. sz.) ismerjük. Mivel egyik sem egykorú forrás, néha nehéz kibogozni az eredeti szövegot. Az biztos, hogy a bajor népjog, a Lex Bajuvariorum hatása érződik a törvényeken, melyek a kor kívánalmainak megfelelő, nagyszerű munkák. Sokkalta enyhébbek, mint a kortárs külföldi törvények. Ahol más halálbüntetést ír elő, ő legtöbb esetben megelégszik a büntetés megváltásával, nyoma sincs a büntetések között a korban oly divatos büntetésnemeknek, a vakításnak és az akasztásnak.

– Hogyan alakult Magyarország kapcsolata a német-római birodalommal II. Henrik, István sógorának 1024-ben be-, következett halála után?

– A Henrik után következő II. Konrád Magyarországot egyértelműen hűbéresévé akarta tenni. 1030 júliusában seregével benyomult az ország területére, Győr felé haladt. István kiürítette a Lajta és a Rába közti területet, elhajtatta az állatokat, eltüntettetett minden élelmet. Konrád serege már a folyókon, mocsarakon és a gyepűn is csak nagy áldozatok árán jutott át, a Rábához érve pedig már éheztek katonái. Serege visszafordult, hátában a magyar haddal. A magyar hadsereg Bécsnél bekerí-

tette és megadásra kényszerítette Konrád csapatát. Ezt a történelmi tényt az oszlet szépítő német krónikások előszeretettel hallgatták el, így nem vált közismerté. 1031-ben a két fél békét kötött. Szent István Kelet felé is viselt jónéhány háborút. Harcolt a lengyelekkel, a besenyőkkel, a bolgárokkal, de az országban uralkodó békét mindvégig biztosítani tudta uralma alatt.

– Mi volt a jelentősége a jeruzsálemi zarándokút megnyitásának?

– A zarándokok olyan „hadi úton" haladhattak, amelyet királyi várak sokasága őrzött, biztosítva volt az ellátás és elkerülték a tengeren garázdálkodó kalózokat, vagy az őket szállító hajósok kapzsiságát. Magyarország pedig az út megnyitásával bekapcsolódott Európa vérkeringésébe, „megnyíltak a kapuk", melyen a kor sok nagynevű alakja érkezett ide, hazavive Magyarország hírét. István minden itt áthaladó jelentős személyiséggel találkozott, ezáltal értékes információkat szerezve. Mai szóhasználattal élve „hírszerzési központ" lett a királyi udvar. A húszas évektől kezdve – pontos évszám nem ismert – folyamatosan haladtak át a zarándokok országunkon.

– Imre herceg halála után (1031) Szent István tisztában volt-e azzal, hogy megfelelő utódjelölt nélkül az ország fennmaradását veszély fenyegeti?

– Imre herceg halála a végletekig lesújtotta Istvánt. Imre minden bizonnyal tehetséges ember volt és egyáltalán nem volt olyan vakbuzgó keresztény, mint a róla szóló források állítják, noha természetesen mélyen hívő volt. A források a szentté avatás érdekében csalták egy kicsit. Bizonyíték a herceg életrevalóságára, hogy egy vadkanvadászaton veszítette életét. Halála utána nem volt megfelelő utódjelölt. István teljesen összetört, a hithez „menekült", ráadásul már igen beteg is volt. Gizella nyomására ekkor nővére fiát, Orseolo Pétert jelölte a trónra. Ennek hallatán tervelte ki ellene Vazul a merényletet, amiért szeme világával bűnhődött. Mint mondtam, Pétert elsősorban Gizella pártfogolta, akit hatalomra jutása után rútul elárult, börtönbe záratott és megfosztott birtokaitól. István ekkor már túl öreg és megkeseredett volt, és nem akadt más, megfelelőbb jelölt a trónra. Nem bízott benne, hiszen fennmaradt a Pétertől István által megkövetelt eskü szövege, melyben Péter kötelezi magát nagybátyja parancsainak megtartására. Ennek ellenére még életében királlyá koronáztatta őt.

– Ismerjük-e István király halálának körülményeit?

– Valószínűleg már 1030-tól kezdve betegeskedett. Esztergomban, gyógyvizekkel kúrálta magát. 1038. augusztus 15-én, Szűz Mária mennybevitele napján távozott el. Halála után vitték testét Fehérvárra.

– Hogyan temették el a Szent királyt és mi lett holttestének sorsa?

– Istvánt, végakaratának megfelelően a székesfehérvári bazilikában temették el, a főhajó középvonalában, egy fehér márvány szarkofágban, teste azonban nem nyugodhatott békében. A viharos időkben a sír feldúlásától tartó kanonokok kiemelték a testet és a föld alá, egy kősírba rejtették. A szentté avatás során, 1083-ban a testet megpróbálták kiemelni. A sírfedél azonban nem mozdult. Egy apáca ekkor azt javasolta, engedje szabadon László a Visegrádon raboskodó Salamont, ami meg is történt. Néhány napra rá, az újabb kísérlet immár sikerrel járt. A messzi földről érkezett betegek közül többen csodás gyógyuláson mentek át. A kibontott sír belsejében a maradványok talajvízben úsztak. A csontokat ekkor kiszedték, majd a szentté avatás keretében oltárra emelték. Korabeli szokásoknak megfelelően aztán valószínűleg széthordták azokat, hisz az ereklyékre mindenhol nagy kereslet mutatkozott.

– A Szent Jobb a kiemeléskor már nem tartozott a testhez. De vajon hová kerülhetett?

– Amikor a testet a szarkofágból a föld alá menekítették, akkor következett be a jobb kéz leválasztása. A Szent Jobb ereklyeként a káptalani kincstárba került, ahonnan annak őre, Merkúr egyszerűen ellopta azt, majd saját családi monostorában, Bihorban helyezte el. 1084-ben mindezt bevallotta Szent László királynak, aki megbocsátott és a Szent Jobbnak kőmonostort építtetett, amely körül kialakult mezőváros szintén a Szentjobb nevet kapta. Az ereklyét a XV. században Székesfehérvárra vitték, annak török kézre kerülése után (1541) a Szent Jobb eltűnt, majd 1590-ben Raguzában (a mai Dubrovnik) tűnt fel. Mária Terézia 1771-ben visszaszerezte azt Raguzától, majd Budára hozatta.

– Szent László 1083-ban avattatta szentté Istvánt. Különösen annak fényében érdekes ez, ha tudjuk, hogy István vakittatta meg László nagyapját, Vazult. Lehetett-e valami ellenérzés Lászlóban Istvánnal szemben emiatt, vagy az országépítő király kultusza minden mást elnyomott?

– Azt hiszem, László már csak a nagy királyt tisztelte Istvánban, nem hiszem, hogy indulat lehetett a szívében vele szemben. Ugyanakkor a szentté avatás fontos politikai esemény volt. László kereste a szellemi kapcsolatot Istvánnal, hiszen hatalomra jutásakor a királyi hatalom igencsak megtépázott volt. A szentté avatásban megtalálta ezt a kapcsolatot. Hatalmas eredmény továbbá, hogy az alig több mint nyolc évtizedre visszatekintő magyar keresztény egyház immár szentekkel "büszkélkedhetett".

– Végezetül, mi a professzor úr véleménye a ma emberének történelmi tudatáról? Tisztában vagyunk-e Szent István történelmi jelentőségével?

– A történelmi tudatunk nagyon gyenge. Nem hiszem, hogy elegendő az átlagemberben rejtező tudás. Ha előrébb akarunk lépni, tovább akarunk fejlődni, ahhoz először is ismerni kell a múltunkat, és büszkének kell lennünk rá. István példája is bizonyítja: csak szilárd alapra lehet építkezni, az elmúlt évtizedekben sikeresen összezavart tudatú nép pedig nem rendelkezik ilyennel. Szent István a magyar történelem meghatározó alakja, akire mindannyian büszkének kell lennünk, hiszen az ő uralkodása alatt lett Magyarország híd Kelet és Nyugat között, amelyen anyagi javak és eszmék áramoltak, hogy az eddig félreeső országot Európa szerves részévé avassák.

Szent István szobra a Budai Várban

Koltay András

Beszámoló a helyi szervezetek tevékenységéről

A Rákóczi Szövetség helyi szervezeteinek száma az idén nyáron nagy örömünkre tovább bővült. Elmondhatjuk, hogy elértük: a Kárpát-medence 5 országában 90 helyi szervezetünk működik. Külön öröm, hogy az egyetemisták és a fiatalok körében továbbra is nagy népszerűségnek örvendenek a Szövetség célkitűzései. Nagy álmunk is teljesült: megalakult a Rév-Komáromi Egyetemen és a Dunaszerdahelyi Főiskolán az ifjúsági szervezet, amelyek tagsága már a nyári táborainknak is aktív résztvevői voltak. De szintén nagy öröm, hogy Erdélyben Temesváron és Székelyföldön, Csíkszeredán is megalakult a Rákóczi Szövetség helyi szervezete. Magyarországon Gyöngyösön (mely város egyébiránt Vak Botyán nyughelye) alakult meg a helyi szervezet.

Külön öröm, hogy a helyi szervezetek rendezvényeihez és működéséhez a Szövetség központja is hozzá tudott járulni az idén talán valamivel jelentősebb összeggel. 2002. évi belső pályázatokon (amelyen csak a Szövetség helyi szervezetei pályázhatnak működési költségre és saját rendezvényszervezésre) már 50 érvényesen beküldött és eredményesen elbírált pályázat nyert. Ezeknek a pénzeknek eljuttatása a helyi szervezetekhez szintén már megtörtént (ahol nem, ott valószínűleg valamilyen dokumentum még hiányzik a helyi szervezet részéről).

Ízelítő a helyi szervezetek által megrendezett eseményekből:

Udvard - járási szavalóverseny
Beregszász - Rákóczi emlékünnepség és megemlékezés a dolhai csatáról
Károli Gáspár Református Egyetem - Tőkés László előadása és nyári tábor
Államigazgatási Főiskola - Komáromi Napok és önképzőkör szervezése
Perbete - falunapok, szüreti felvonulás és bál, kirándulás a monostori erődhöz, valamint egy előadás az EU-ról
Szentpéter - 1848-49-es ünnepségek
Győr - előadássorozat a Státusztörvényről, a Határtalan tantárgyverseny, valamint az Iskolaújságok pályázata és a XIX. Nemzetközi Anyanyelvi Tábor
Tardoskedd - a Rákóczi emlékmű rendbetétele és a Szent István Napok
Bonyhád - pünkösdi felvidéki találkozó.
Madar - Edes Gergely Napok
Bátyú - Költészet Napja ünnepség
Süttő - Tavaszi Határközi Borfesztivál
Sopron - kárpátaljai diákok vendégül látása
Háromszék – konferencia Kossuth európaiságáról és egy történelmi vetélkedő

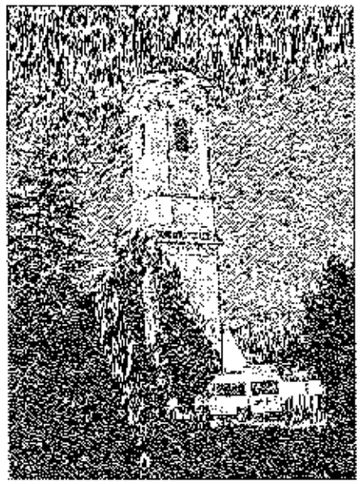

Rákóczi-emléknapok Majkon

Feketeardó - a Rákóczi-szabadságharcról való megemlékezés
Ajka - az Európai Unióval kapcsolatos előadássorozat
Sárospatak - határon túli területekre kirándulások
Tatabánya - Párkányban megrendezésre került Megyei Honvédelmi Napok
Kalotaszeg - Rákóczi-Kossuth-Vasvári Emléktúra és Vasvári Emléknapokat
Bácska - felvidéki találkozó a Naszuvadról kitelepítettek számára
Balogvölgy - nyári tábor 11-13 éves diákoknak
Nagyréde - gasztronómiai fogadás a Duna-Adria Szabadegyetem résztvevőinek
Gyömrő - Rákóczi Napok
Felsőzsolca - nyári lovas tábor és a Rákóczi-szabadságharcról szóló vetélkedő
Bátaszék – utazás egy jubileumi hangversenyre Somorjára
Somberek – aratóünnepség
Gyöngyös - gólyatábor az iskolásoknak,
Felsővadász - a Rákóczi-emlékhelyek felkutatása

A lista bár nem teljes (ezért külön elnézést kérünk attól, aki kimaradt) fontos megjegyezni, hogy nagyon színes és nagyon sok rendezvényt sikerült megszervezniе a helyi szervezeteknek. Talán kiemelném a **Majkon** megszervezésre kerülő Rákóczi Emléknapokat, amelyet az oroszlányi szervezet rendez 1996-óta folyamatosan, és idővel a környék egyik legjelentősebb ünnepségévé sikerült felfejlődnie. (II. Rákóczi Ferenc kötődése a településhez onnan ered, hogy a nagyságos fejedelem szívét a kamalduli szerzetesrend őrzi, Majkon pedig szintén kamalduli kolostor működött).

Ugron Gáspár

Középiskolás tábor a római parton

A Rákóczi Szövetség az eddigi évek kedvező tapasztalatai alapján „Színház az Élet?!" címmel az idén is megrendezte a magyarországi és felvidéki magyar középiskolások számára szervezett nyári táborát, Budapesten a III. kerületi Római Kempingben, 2002. július 5-e és július 10-e között. Az idén vendégül láttunk egy 20 fős csoportot is, akik a bukaresti Ady Endre elméleti líceumot képviselték.

A tábor fő témája a nagybetűs Élet rejtelmeinek fejtegetése volt, a neves vendégekkel kötetlenül beszélgethettek el a diákok arról, hogyan lettek sikeresek az élet bizonyos területein. Meghívottaink között sportolók, színészek, képzőművészek, filmrendezők szerepeltek, akik nemzetünk képviseletében nagy sikereket értek el. Az előadások közötti időszakokban több napos vetélkedő zajlott, amelynek nyertesei jutalomban részesültek. Az esti programokban szerepelt a „Sacra Corona" című film levetítése, fellépett a felvidéki Kor-zár együttes és a Misztrál együttes is. A táborban – a sokrétű, színes programok és az önfeledt kikapcsolódás élménye mellett – alkalom teremtődött a résztvevők személyes kapcsolatépítésére is, elősegítve ezzel az iskolai partnerkapcsolatok kialakulását, elmélyítését.

Szabó Zoltán

Kispap-tábor Pannonhalmán

A hagyományos tábor szervezése 2002 májusában kezdődött. 2002. június 10-ig mintegy 30 katolikus kispap jelentkezett a táborba, mely az előző évek átlagához képest jó létszámnak számít. A tábor július 15-én kezdődött meg Pannonhalmán. A tábor folyamán a résztvevők előadásokat hallhattak többek között Osztie Zoltántól, a KÉSZ elnökétől, Balás Béla püspöktől, Lukács Lászlótól, a Sapientia Hittudományi Főiskoláról, Gergely István csíksomlyói plébánostól, Böjthe Csaba ferences szerzetestől. Programunkat megtisztelte jelenlétével Lévai Anikó is. Az előadások értékeléseként el kell mondanom, hogy az előadók döntő többsége felkészült a táborra és kiváló szakmai előadást tartott, mely a kispapok egybehangzó véleménye szerint lelki épülésüket nagyban szolgálta.

Meglepetéssel töltött el bennünket a résztvevők fegyelmezettsége, megbízhatósága. Az előadások folyamán egyetlen egyszer sem került sor késésre, hiányzásra, ami sajnos a mai ifjúsági táborok esetében szinte lehetetlen feladatot jelent a szervezőknek. Itt a tábor folyamán a kispapok és szervezőink sikeresen építettek baráti szálakat egymás között; ennek eredményeképpen létre is jött egy levelezőlista és egy email-cím–adatbázis, melyen keresztül a résztvevők a továbbiakban is kommunikálni tudnak majd egymással.

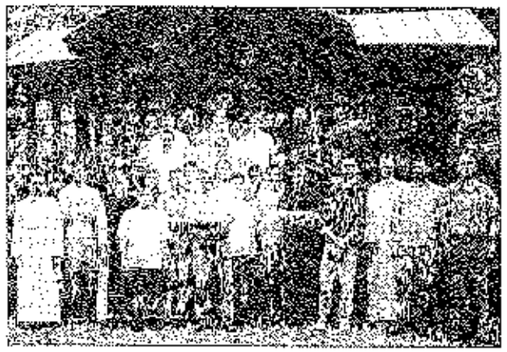

Az előadásokon túl szakmai jellegű, de egyben kikapcsolódást jelentő kirándulásokat szerveztünk Zircre, majd Tihanyba és Székesfehérvárra, ahol Korzenszky Richárd atya, illetve Takács Nándor püspök úr fogadta vendégeinket. Ezen programok is igen jól sikerültek, a résztvevők közül többen kifejezték tetszésüket, hogy a magyarországi egyháztörténet ilyen fontos helyszínelt megtekinthetik a Rákóczi Szövetség és a szervezők jóvoltából.

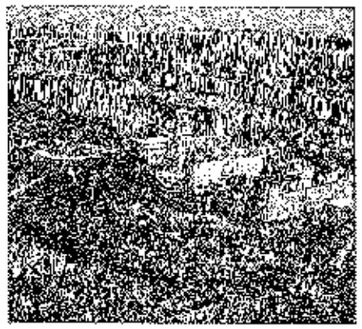

A tábor Budapesten zárult. Az esti buszos városnézés az Il Treno pizzeriával együtt komoly sikert aratott, hiszen többen közülük most először jártak Budapesten.

A szervezők egybehangzó véleménye szerint kiváló társaságot ismerhettünk meg a tábor folyamán, és biztosak vagyunk abban, hogy ezek a kispapok a következő évben is vendégeink lesznek, sőt, reményeink szerint szemináriumi barátaikat is magukkal hozzák majd, legalább még egy embert.

Maruzsa Zoltán, Ugron Gáspár

Százéves a kolozsvári Mátyás-szobor

2002. október 12-én volt a Fadrusz János által készített kolozsvári Mátyás-szobor felavatásának százéves évfordulója. Bár a szoborállítás terve már 1882-ben felmerült, a pályázat kiírására csak 1894-ben került sor. A szobor alapkövét 1896-ban rakták le, időközben az alkotó a párizsi világkiállításon nagydíjat nyert művével, mely 1902-ben érkezett meg Kolozsvárra. Az avatási ünnepségen az uralkodót József Ágost főherceg képviselte.

A Mátyás-szobor 1918 után természetesen vállalhatatlanná vált az új urak szemében, de – sok más alkotással ellentétben – megúszta az elpusztítást vagy áthelyezést, csupán a Hunyadi-címert távolították el a talapzatról, valamint azt román felirattal látták el. A város vezetése az utóbbi néhány évben is tett kísérleteket a jelképerejű szobor ellehetetlenítésére. Ez természetesen nem véletlen, hiszen Kolozsvár a magyar kultúra egyik legfontosabb központja volt, főtere pedig egyben képletesen szólva Erdély főtere is volt.

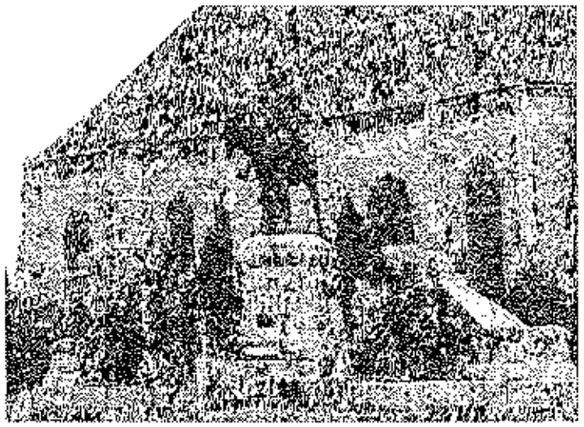

Csak az utóbbi néhány évben többször megpróbálták elvinni a szobrot [restaurálás címén], ásatásokat kezdtek a tövében a dákó-román elmélet igazolására, a polgármester népszavazást kezdeményezett a beolvasztására, a talapzatára került új tábla pedig azt sugallja, Mátyás valójában román volt.

A helybéli magyarság többször is tüntetett a tervek és döntések ellen. Legutóbb a szoboravatás száz éves évfordulójára szervezett ünnepséget próbálta megzavarni a mindannyiunk által kedvelt kolozsvári polgármester. Minden kísérlet ellenére a szobor még ma is áll, és néma őrszemként kíséri figyelemmel a magyar kultúra elpusztításán fáradozókat.

- KA -

Az identitás megőrzése

Anyanyelvi tábor Esztergomban

2002. augusztus 18-a és 25-e közt sikeresen lezajlott a XIII. Esztergomi Anyanyelvi Tábor.

A több éves tapasztalatokra alapozva idén is újszerű programot igyekeztünk megvalósítani. A tábor megszervezése előtt négy célt tűztünk ki magunk elé:

- lehetőséget adni elsősorban a szórványban élő kárpátaljai és csehországi gyerekek számára, hogy a sajátjuktól eltérő, újszerű környezetben ismerkedjenek a magyar kultúrával, közélettel,
- a tömbmagyarságban élő felvidéki gyerekekkel egyrészt Esztergom városát és a hozzá tartozó kultúrát, másrészt a tőlük is idegen, szórványban élő gyermekek életével, nyelvi különbségeivel szerettük volna megismertetni,
- mozgósítva szervezetünk esztergomi szimpatizánsait ápolni az anyaországi és a határon túli magyarság összetartozás-tudatát,
- alkalmat adni a bölcsészettudományi kar diákjai számára, hogy mint leendő tanárok gyakorlatra tegyenek szert, valamint elősegíteni a szlovákiai Konštantín Filozófus Egyetemen végzett magyar nemzetiségű fiatal tanárok számára a határon túli partnerkapcsolatok kiépítését, kapcsolatteremtését.

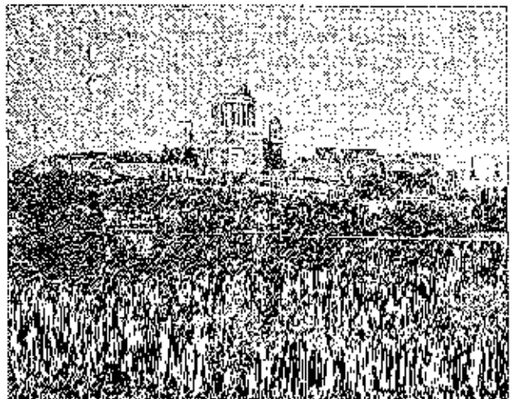

Táborunk vezetői a Rákóczi Szövetség és Alapítványa képviselőin kívül mind leendő vagy fiatal tanárként praktizáló határon túli tanárokból kerültek ki. A tíz nap alatt számos pedagógiai problémát kellett megoldaniuk. A feladat nem volt egyszerű, hiszen a gyerekek közt páran még alapszinten sem beszéltek magyarul, bár nemzetiségük magyar volt. Kihívást jelentett az eltérő szociális helyzet, kultúra is.

A tábor szervezői nagyon sok segítséget kaptak Esztergom városától, az esztergomi polgároktól is. Ez elsősorban Török József városatya érdeme, aki áldozatos munkájával régóta aktív résztvevője az Esztergomi Anyanyelvi Tábornak. A helyiek segítsége a legváltozatosabb formában fejeződött ki. A helybeli vállalkozóktól számos tárgyi támogatás – élelmiszer, ruhanemű, mesekönyv – érkezett a szórványban élő kárpátaljai gyermekek részére. A gyermekek nagy örömére az esztergomiak többször is fagyival leptek meg minket. Egyik este nagy szeretettel és egy tál fecsóval fogadta a tábor résztvevőit a „Kolping család", munkájukat a gyerekek rövid műsorral - melyet a napi foglalkozások alatt tanult dalokból, játékokból állítottak össze.

A tíz nap programszervezése illeszkedett Esztergom város ünnepi programjához, a gyerekek megcsodálhatták a múltat idéző vásárt, a fából kerámiából készült játékokat, edényeket, a régi viseletet követő ruhákat és sok mást. A város főterén felállított nagy színpadon a gyermekek számára tartott műsorokat is megnéztük. A gyerekek egyik része az augusztus 20-ai nemzeti ünnepünkön az István, a király című rockoperát csodálhatta meg, másik része a gólyalábasok előadásán vehetett részt. Az esti programok között szerepelt még a 19-ei tűzijáték, a gyermekek részére szervezett filmvetítés, valamint a felvidéki művészek zenei előadása, melyben határon túli megzenésített verseket adtak elő és a gyermekeket énekelni tanították. Péntek este tábortűz mellett népdalokat énekeltek és a felvidéki lányok rövid szójátékot verseltek.

Az említett foglalkozásokon kívül – daltanulás, képkészítés – a gyerekek gyöngyöt fűztek, karkötőt fontak, üveget festettek, agyag edényt, vázát készítettek, kéz-táblanyomatot készítettek, amelyeket gyöngyökkel, érdekességekkel ki is díszítettek. Gipszformákat is készítettek, melyet miután megszáradtak kifestettek. Esztergomi nyaralásukról hírt adó képeslapot rajzoltak és küldtek haza. Külön öröm volt számukra, hogy a játékos formában megtartott írás-olvasás tanulását nagy érdeklődéssel fogadták és az énektanulás közben az ABC-t is megtanulták. A reggeli torna és a sportvetélkedő sem maradhatott ki a gyermekek programjából. Ennek keretében csapatokba osztva versenyeztek, különböző érdekes és testerősítő feladatok által.

A rajzversenyt a tábor utolsó napján rendeztük meg, a táborral kapcsolatos élményüket kellett lerajzolni vagy lefesteni. A verseny kiértékelését a gyermekekre bíztuk, akik nagy lelkesedéssel pontozták egymás alkotását. A tábor egyik legnépszerűbb eseménye a focibajnokság volt, először a saját maguk által választott csapatok mérkőztek meg egymással, majd a gyerekek és a „felügyelők" közti focimérkőzés következett.

Természetesen a legfontosabb a gyerekek fejlődése volt. Úgy érezzük, hogy a program, melyet Esztergom, mint történelmi város, az augusztus 20-ai ünnepe valamint a kézműves-foglalkozások köré építettünk fel, elérték kívánt hatásukat, s kiszélesítették a bizonyos fokú elzártságból érkező gyerekek világlátását. Magyar környezetben gyakorolhatták a szinte már feledésbe merült anyanyelvüket, korhű környezetben ismerkedhetnek meg a magyar történelemmel. A résztvevők beszámolói alapján nagy élményt nyújtott ez az egyhetes együttlét a peremterületekre szorult, szórványban élő kárpátaljai, csehországi és szlovákiai magyar közösségek legfiatalabbjainak.

A táborba Kárpátaljáról Szenek Olga vezetésével valamint Csehországból Kolár Edit vezetésével érkeztek.

Úgy tűnik, hogy a Rákóczi Szövetség azon célja, hogy ezeknek a gyermekeknek az anyanyelv és a szülőföld iránti érdeklődését e rövid együttlét alatt felkeltse, megvalósulni látszik. A tábor távlati célja, hogy a résztvevő gyermekeknek erőteljes indíttatást adjon arra, hogy felnőve határozottabban tudjanak kiállni nemzeti identitásuk mellett.

A tizenharmadik éve hagyományosan megtartott tábor egyik legnagyobb eredményének tartjuk azt, hogy Kőrösmezőn a szülők kérésére magyar osztályt indítanak, 13 gyermekkel. A kárpátaljai vezetők szerint a tábor hangulata, a program sokszínűsége segítette a magyar identitásuk megerősödését, az indítvány kibontakozását és megvalósítását.

Reiter Anikó, Kővári Dénes

Bajai anyanyelvi tábor

A Pro Iuventute Alapítvány és a Rákóczi Szövetség közös anyanyelvi tábora 2002. augusztus 5-10. között először került megrendezésre Baján. A program célja a többszörösen hátrányos helyzetben élő délvidéki magyar gyermekek nevelési szándékkal való nyári táboroztatása volt.

A tábor előkészítése 2002. május végén indult, amikor kapcsolatba léptünk a megcélzott Zombor környéki régió településeinek iskoláival. A megállapodás értelmében átlagosan 6-7 gyermeket láttunk vendégül Bácskertesről, Bezdánból, Doroszlóról, Gombosról, Nemesmiliticsről és Csonop-Ivanáról, Szilágyiról, valamint Zomborból. A résztvevők köre időközben az Észak-Bánát 3 településének (Csóka, Oroszlámos, Rábé) gyermekeivel bővült.

A kapcsolatfelvétel és az egyeztetések eredményeképpen Baján mintegy 60 alsó tagozatos általános iskolás diák kezdhette meg táborozását a Petőfi - szigeten, az Ifjúsági Táborban. A festői, nyugodt környezet a város szívében, a Sugovica – Dunaág partján kiváló lehetőségeket nyújtott a gyermekek részére. A tábor folyamán igyekeztünk részükre olyan programot összeállítani, melyben egyensúlyban voltak a kulturális, a szabadidős és az oktatási programok. A jobb hatásfok érdekében a kisdiákokat négy 15 fős csoportba osztottuk be. Minden csoport élére egy bajai tanár néni került, akik napi 10 órában a csoportjukkal maradtak – társadalmi munkában vállalva ezen foglalkozást. A csoportok az oktatási programok során mondókákat, verseket tanultak, magyar általános iskolai olvasókönyvből gyakoroltak, kézműves foglalkozásokat tartottak, és a csütörtök esti bemutatóra egy színdarabot tanultak be. A foglalkozások mellett szintén csoportokban sportoltak, játszottak, „aktívan pihentek".

A kulturális műsorok közül szeretném kiemelni Figura Ede előadóművész – kifejezetten ilyen korú gyermekeknek összeállított – műsorát és Juhosi Ferenc sükösdi juhász meséit, melyeket a gyermekek nagy örömmel hallgattak. A dunai hajókirándulás és a gemenci erdőben történő kisvasutazás – az ottani oktatási programokkal egybekötve – szintén felejthetetlen élményt jelentett ezeknek a háború pusztította Jugoszláviában felcseperedő gyermekeknek, csakúgy mint a híres bajai halászlé nagy bográcsokban történő elkészítése, vagy a Kossuth nóta elsajátítása, mely sajnos sokaknak volt ismeretlen a tábor kezdetén. Szervezőink természetesen ezt a problémát is orvosolták.

A tábor megszervezését a Pro Iuventute Alapítvány és az Illyés Közalapítvány támogatta. Úgy érzem, a támogatás komoly célra került felhasználásra, és sikeresen mozdította előre a délvidéki szórványban élő magyarság ügyét. Támogatásukat ezúton is szeretném megköszönni.

Maruzsa Zoltán

Joghallgatók a Nyári Egyetemen

A határokon túl élő joghallgatók, pályakezdő jogászok és tanárok számára 2002, július 7-15. között megrendezésre került a VII. Budapesti Nyári Egyetem, az ELTE Állam-és Jogtudományi Kar szervezésében. A rendezvény fővédnöke Dr. Mádl Ferenc köztársasági elnök volt. A szakmai program fókuszába a jogtörténet és a kodifikáció került.

A történelmi, alkotmánytörténeti előadások az ezeregyszáz esztendős ország alkotmány- és jogtörténetének legfontosabb mozzanatait illusztrálják. A hallgatók megismerhetik a magyar közjog fejlődésének főbb intézményeit, amelyek nélkül nem érthető meg az ország köztörténete sem. A résztvevők az előadók segítségével képet alkothatnak a magyar államtörténet jellemző nagy korszakairól, illetve a nemzetközi köztörténet néhány aktuális kérdéséről.

A szakmai előadásokon kívül a résztvevők különböző szabadidő programokon is részvettek – buszos városnézés, filmklub –, amelyeket a Márton Áron Szakkolégium szervezésében bonyolítottak le.

A Nyári Egyetem programjába bekapcsolódott a Rákóczi Szövetség is. A Márton Áron Szakkolégium Márai termében Előadást tartott Dr. Halzl József, ismertetve a Rákóczi Szövetség tevékenységét. Ezt követve az Oktatási Minisztérium képviseletében Petri Zsolt tartott tájékoztatót a határon túli joghallgatók Magyarországon folytatandó tanulmányairól részképzés formájában , valamint ösztöndíjazási lehetőségekről.

A Rákóczi Szövetség támogatásával sor került a Márton Áron Szakkolégium udvarán egy hangulatos szalonnasütésre, ahol a résztvevők felszabadultabban beszélgethettek a határon túli joghallgatók aktuális problémáiról, jogász körök, klubok létjöttének lehetőségeiről.

Olyan gondolatok is felvetődtek, hogy milyen lehetőségek, esélyek vannak arra, hogy az Erdélyi Magyar Egyetemen, keretein belül megindulhasson a jogoktatás magyar nyelven.

Az erdélyi joghallgatók mindenképpen szükségesnek tartják, hogy bővebb ismereteket szerezzenek a magyar alkotmánytörténetről, jogtörténetről beleértve a székelyek egyedi jogát, jogfejlődését. Ennek gyakorlati megvalósítását a kolozsvári szakkollégiumon belül képzelik el.

A Nyári Egyetem utolsó akkordja a díszoklevelek kiosztása volt. A rendezvény támogatói között az Illyés Közalapítvány, a Magyar Ügyvédi Kamara, az Igazságügyi Minisztérium, a Budapesti Ügyvédi Kamara, a Határon Túli Magyarok Hivatala, a Magyar Köztársaság Országgyűlése, az ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, a Büntetés-végrehajtás Országos Főparancsnoksága, a Fővárosi Önkormányzat Főpolgármesteri Hivatala, az Oktatási Minisztérium Határon Túli Magyarok Főosztálya, továbbá több könyvkiadó szerepel.

Ambrus Sándor

Cultura Nostra történelmi vetélkedő 2002

Látogatás a monostori erődben

A Rákóczi Szövetség és a Pannonhalmi Bencés Főapátság idén első alkalommal hirdette meg Cultura Nostra címmel történelmi versenyét.

A vetélkedő témája: Iskola-és neveléstörténet Magyarországon 996-1950 között. A magyarországi bencés rend 1802-ben történt visszaállításának és a közoktatásban történő szerepvállalásának 200. évfordulóját ünnepeltük e rendezvényünkkel. A háromforduló s versenyen résztvevők könyvjutalomban részesültek.

A vetélkedő több mint 300 csapatot mozgatott meg, amelyből 105 csapat határon túlról jelentkezett. Ennek folytán az elődöntők február végén Erdélyben – Nagyváradon, Kolozsváron, Csíkszeredán – és a Felvidéken – Rimaszombatban, Komáromban – is megrendezésre kerültek.

A Rákóczi Szövetség munkatársainak az volt a feladata, hogy a határon túli csapatokkal felvegyék a kapcsolatot és minden információval ellássák. Csíkszeredán, Rimaszombaton és Révkomáromban a Rákóczi Szövetség munkatársai szervezésében sikeresen zajlott le az első forduló.

A döntőre Győrbe való érkező csapatokat és a Rákóczi Szövetség szervezőit a Pannonhalmi Apátság képviselői és diákjai fogadták. Április 3-án került sor az írásbeli elődöntő lebonyolítására. Az eredményeket a korádélután kezdődő történelmi előadások előtt hirdették ki. A döntőbe 10 csapat jutott be. A verseny színvonalát a zsűri taglainak névsora is emelte: R. Várkonyi Ágnes (ELTE BTK, professzor emeritus) a zsűri elnöke, illetve Mészáros István (professzor emeritus), Szász Zoltán (MTA Történettudományi Intézet igazgatója), Szovák Kornél (PPKE tanszékvezető egyetemi docense) és Csóka Gáspár, a vendéglátó Czuczor Gergely Bencés Gimnázium igazgatója. A délután folyamán precíz szakmai előadásokat tartottak a résztvevőknek. A vacsorát követően Bak Zoltán gitárművész gyönyörű előadása zárta a napi programot.

Beszélgetés Várszegi Asztrik pannonhalmi főapáttal

Április 4-e a nagy megmérettetések napja volt. A szóbeli döntőbe jutott 10 csapat között volt szerepelt a révkomáromi Selye János Gimnázium, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium, illetve a Sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium csapata is. A három órát tartó szóbeli döntő során a diákoknak nem csak a tudását figyelte a zsűri, hanem az előadói készségüket is. A verseny végén a zsűri visszavonult kiértékelni az eredményeket, a diákok pedig az ebéd után megtekintették Győr nevezetességeit. Eredményhirdetésre és a záróünnepségre délután került sor, amelyen részt vett többek között a Pannonhalmi Apátság főapátja, dr. Várszegi Asztrik püspök és a Rákóczi Szövetség elnöke, dr. Halzl József is.

A zsűri végső döntése a következő volt:

1. helyezett: Lévay József Református Gimn., Miskolc, 49 pont
2. helyezett: Selye János Gimn., Révkomárom, 45 pont (megosztott) Czuczor Gergely Bencés Gimn., Győr, 45 pont
3. helyezett: Márton Áron Gimn., Csíkszeredа, 44 pont (megosztott) Szent József Gimn., Debrecen, 44 pont

A sepsiszentgyörgyi Székely Mikó Kollégium diákjai az 5. helyen végeztek 41 ponttal.

A döntőbe jutott 10 csapat június 19-28 között részt vett egy ajándékutazáson, amelyet szponzoraink támogatásával tudtunk megszervezni. Az első állomás Herend volt, ahol megtekinthetik a nevezetes porcelángyár remekműveit, készíthetnek porcelánt és „porcelántörésen fognak ügyködni" a diákok két napon keresztül, majd ezt követően Pannonhalma nevezetességeivel ismerkedhettek meg, majd Budapesten töltöttek három napot.

A vetélkedő és az azt követő utazás sikeresnek mondható, a résztvevő csapatok között szoros barátság alakult ki, melynek egyik bizonyítéka a sepsiszentgyörgyi csapat Révkomáromba való meghívása.

Reiter Anikó

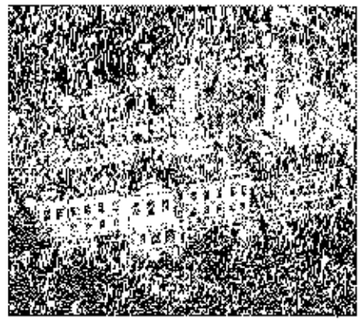

A veszprémi vár

Gyerekek! Alkossunk!

Szilistyei sátortábor

Rimaszombattól mintegy 18 kilométerre, a Balogvölgyétől kőhajításnyira található Szilistye. Itt, a világ zajától távol, egy erdőszélen sátoroztak a közeli Balogvölgy-ből érkezett gyermekek. A tábort, mely öt forró augusztusi napon keresztül tartott, a Rákóczi Szövetség balogvölgyi helyi szervezete rendezte.

A táborban résztvevő 27 gyermek kellemesen töltötte napjait. Olyan régi mesterségek fortélyaival ismerkedhettek meg, mint a gyékény és szalmafonás, agyagozás, fafaragás, szövés, batikolás. Festettek képet, készítettek rongybabát, papírt hajtogattak s figurákat készítettek marcipánból. Túráztak a környék gyönyörű erdeiben, szamháborúztak, íjászkodtak. Néhányan a járás leghosszabb barlang-jában, a néhány méterre lévő Podbanisté-hez (bányaalji barlang) leereszkedtek.

Méltón megemlékeztek augusztus 20-ról, nagy ünnepünkről, a magyar államiság létrejöttéről s Szent István királyról, műveltségi vetélkedőt is rendeztek tudásuk pallérozására. A tábort meglátogatta a Rákóczi Szövetség elnöke, Kun Ferenc és Lukács Ferenc pénzügyi titkár Budapestről.

A Rimaszombati Közösségi Házban állították ki, s ott láthatók a táborban készített tárgyak, emlékek a „Mi alkottuk" című kiállításon.

A felejthetetlen tábortűzek hangulata, a megannyi élmény még sokáig ott lakozik majd a gyermekielkekben. „Hitben és magyarságban megerősödve, megannyi új ismerettel felvértezve tértek haza a gyermekek Balog-parti otthonaikba a tábor végeztével.

Vörös Attila

Gloria Victis 2001

Ajándékutazás

A Rákóczi Szövetség immár hagyományossá vált „Gloria Victis" történelmi vetélkedőjének tavalyi győztesei: érsekújvári, hajdúszoboszlói és nyíregyházi diákok augusztus 5.-10. között délvidéki ajándékutazáson vettek részt.

Az utazást augusztus 5.-én kezdtük meg és Ószék volt az első napi célállomásunk, illetve szálláshelyünk. Délutáni érkezésünk után Ószék óvárosát mutatta be nekünk Tot Renáta idegenvezetőnk. Az utazás második napján, délelőtt megtekintettük Savoyai Jenő vadászkastélyát, részletesen bemutatták nekünk a Kopácsi Rét Természetvédelmi Park nevezetességeit. Ezt követően megtekintettük Tito egykori kedvenc vadászkastélyát majd Csúzán helyi ízesítésű halász-levet ebédeltünk. A borairól híres Vörösmarton fogadott bennünket Gersmajer Mihály borosgazda, aki bevezetett minket a bor készítésének fortélyaiba. A borkóstolást követően visszatértünk a Magyar Központba. Itt elbeszélgettünk Pasza Árpád úrral (Horvátországi Magyarok Demokratikus Közösségének elnöke), aki bemutatta nekünk a mai horvátországi magyarság helyzetét. Betekintést nyertünk az Intézményben működő Agora Irodába és a magyarigazolványokkal foglalkozó Iroda életébe is megnyílt előttünk. Az utazásunk harmadik napján a reggeli órákban a Magyar Központ igazgatóhelyettese, Csapó Nándor mutatta meg az intézmény tantermeit, könyvárát. Ezt követően Zenta irányába indultunk. Zenta belvárosában találkoztunk kora délután Pataki Tibor úrral (ő a Zentai Magyar Pedagógusok Egyesületének elnöke), aki bemutatta nekünk a városházát. A későbbiekben felkísért minket a kilátóra és röviden elmesélte a város történelmét. Ebéd után ellátogattunk Újvidékre. Újvidéken az Apáczai Kollégiumban Kovács Zsuzsa és Muhi Béla (Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének alelnöke) fogadott bennünket. Az intézmény rövid bemutatása után megvacsoráztunk majd egy könnyed esti sétára indultunk a belvárosba. A negyedik nap délelőtt Ulrich Ferenc történész előadást tartott Újvidék történelméről, majd egy városnéző sétára hívott bennünket. Ebéd után Pataki Tibor úr vezetésével ellátogattunk a péterváradi várba.

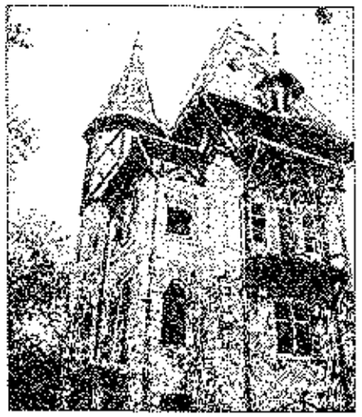

A Bagolyvár Palicson

Szabadkán Diósi Viola (Vajdasági Ifjúsági Fórum elnöke) fogadott bennünket. Miután elfoglaltuk szálláshelyünket, a délvidéki magyarság körében híres Népkör épületében működő étteremben vacsoráztunk. Utazásunk ötödik napján a szabadkai Városházát, a Városi Múzeumot, a helyi katolikus templomot, a zsinagógát illetve a Magyar Gimnázlumot tekintettük meg, utóbbiban betekinthettünk a Kosztolányi Dezső emlékszobába is. A délután folyamán meglátogatuk a Szabadkától 10 kilométerre fekvő pallicsi tavat, amely Szabadkához hasonlóan a század elején épült ki. Sajnálatos módon az időjárás itt is keresztülhúzta a számításainkat, ezért csak a csapat néhány tagja vállalta a fürdőzést. A „Magyar Szó" napilapban megjelent újságcikk nyomán megkerestek bennünket a Kosztolányi Dezső Diáksegélyező Egyesület vezetői és felkértek bennünket, hogy egy rövid beszélgetés erejére legyünk a vendégeik távozásunk előtt. Ezen a beszélgetésen, amelyre utazásunk utolsó napján délelőtt került sor, dr. Uzon Miklós elnök úr felvázolta az egyesület 12 éves működésének eredményeit. A Délvidéken, Magyarországon és a világ más pontjain élő magyarok segítségével, adományaival több mint 3000 diák tanulmányainak költségét tudják enyhíteni vagy pedig teljes mértékben megoldani. A beszélgetés után búcsút vettünk Szabadkától, utunkat Szeged felé vettük. Ebéd után megnéztük egy kellemes séta keretein belül a belváros szépségeit, a Dóm teret, lesétáltunk a Tisza partra. Lelkes kis csapatunk ezt követően elindult Budapestre, ahol elbúcsúztunk egymástól és mindenki sietett elérni a hazafelé induló vonatot.

Tito egykori vadászkastélyában

Szabadka legjobb cukrászdájában

Az utazásban résztvevő diákok között kialakult barátság áthidalja az őket elválasztó kilométereket és nyomós okom van azt állítani, hogy ez a kis csapat annyira összekovácsolódott ez alatt a hat nap alatt hogy az idő múlása sem fogja tudni gyengíteni ezeket a barátságokat. Ez az emlékezetes túra a legtöbbjük számára egy kezdet volt a határon túli magyarok megismerésében, és nagyon is sikerült felkeltení az érdeklődésüket az anyaországtól elszakadt honfitársaink sorsa iránt.

Szabó Zoltán

Duna-Adria Szabadegyetem

Harmati Béla evangélikus püspök tart előadást

A Magyar Környezetvédelmi Egyesület sokadik alkalommal szervezte Mátrafüreden a határon túli magyar pedagógusok számára szabadegyetemét. A Rákóczi Szövetség idén már második alkalommal társulhatott a rendezvényhez. Halzl József előadást tartott a határon túli magyarságnak nyújtandó támogatási eszközökről, valamint alkalma nyílt bemutatni a Rákóczi Szövetséget is a közel 80 pedagógus számára.

A megnyitó díszvendége Szili Katalin, az Országgyűlés elnöke volt, aki egyben megnyitotta a Szabadegyetemet, valamint a világban érzékelhető globalizációs problémákról beszélt, és a Kárpát-medencei nemzetépítés fontosságát hangsúlyozta. Részt vett és beszédet tartott Harmati Béla evangélikus püspök, és Szabó István Mihály akadémikus, a Magyar Környezetvédelmi Egyesület elnöke.

A játék végén a nagyrédei Rákóczi szervezet meleg fogadtatással látta vendégül a résztvevőket, akik így ismét belekóstolhattak a finom borokba, a kecskesajt izvilágába, amely nagyon kevés helyen (de Nagyrédén mindig) várja a vendégségbe érkezőket. Reméljük jövőre is sikerül megrendezni a Szabadegyetemet.

Ugron Gáspár

Erdélyben jártunk

2002. július 21. reggelén indultunk tizenhárman, az Eötvös Loránd Tudomány-egyetem hallgatói Budapestről a határon túli magyar diákok részére fenntartott, Márton Áron Szakkollégium épülete elől. Két mikrobuszunk kora délután állt meg Nagyváradon, miután bő egy órát vesztegelt a határon. Sokan közülünk életében először járt Erdélyben. A hajdan Körös parti Párizsban, amelyre a romániai „modern" építészet sajnos erősen rányomta bélyegét, mindössze egy rövid sétát tettünk, messze voltak még az ősi céljaink, Székelyudvarhely és Csíkszereda. Következő állomásunk Kolozsvár volt, Erdély fővárosa Funar bizarr ízlésének hatásait nyögi, még a kukák is román nemzeti színekben pompáznak (némelykükre fictollal románnyelvű feliratot írtak, mely párhuzamot von a szemetes tartalma és a főpolgármester között). Noha magyar szót csak ritkán hallani de a Mátyás szobor és a Szent Mihály templom még mindig őrzik a Monarchia építészetének fényét. Sötétben érkezünk meg Székelyudvarhelyre, szállásunk a Kós Károly Szakközépiskola kollégiumában volt.

A határ menti területek után üdítő élményként ért mindenkit a másnap reggeli placi bevásárlás, hiszen Udvarhely már egy „kis Magyarország", ahol nyugodtan használhatjuk anyanyelvünket, és nem kellett gyérnek is alig nevezhető román tudásunkra hagyatkoznunk. Még aznap ellátogatunk Parajdra, a híres sóbánya mélyére, ahol valóságos rekreációs központot alakítottak ki a helyiek, bérelhető sport-eszközökkel, játékgépekkel, múzeummal és kápolnával. Az időszakos fotókiállítás az erdélyi falurombolásoknak állít emléket. Farkaslakát is érintve, délután Szovátára érkeztünk, ahol megfürödtünk a Hunguest Hotels tulajdonában lévő híres Medve Tóban. Mielőtt visszaérkeztünk volna szálláshelyünkre megálltunk Korondon is.

Kedd reggel a Gyímesi Havasok és az ezer éves határ felé vettük az irányt, az emlékhely megtekintése után ebédre hívtak minket a csíkszeredai útitársunk nagy-szülei. Délután megálltunk Csíksomlyón és megnéztük a híres búcsújáró hely barokk stílusban épült templomát. Az este Csíkszeredán ért minket, a városban tett séta és rokonlátogatás után visszatértünk udvarhelyi szállásunkra.

Szerda délelőtt a Gyilkos-tó partján álltak meg mikrobuszaink, egy csónakkirándulás után már a Békás-szoros óriási sziklafalai alatt kigyózó úton haladtunk a Békás víztározó felé. A tó vize mélykék, fényképezni tilos, a gát melletti emléktábla az építkezés halálos áldozatairól emlékezik. (Vajon hány fáu romjait rejtheti a tó mélye?)

Csütörtökön reggel indultunk Tusnádfürdőre, hogy részt vegyünk a Bálványosi Nyári Egyetem programjain, de útközben még egyszer megálltunk egy bográcsosra a Hargitán, a Tolvajos Hágó fölött. Este foglalkuk el szállásunkat Tusnádfürdőn. Erdélyi tartózkodásunk utolsó napjai a környék nevezetességeinek (például a Szent Anna-tónak) megtekintésével és a Bálványosi Nyári Egyetem programjain való részvétellel telek. Július 29-én hajnalban indultunk úrnak Budapest felé, ahová még aznap este, gond nélkül megérkeztünk.

A mesés tájakkal való megismerkedés mellett mindnyájunk számára meghatározó élményt jelentett felnőtt fejjel szembesülni azzal, hogy az államhatártól több száz kilométerre élő magyar testvéreink milyen elszántsággal őrzik közös kultúránkat, hagyományainkat, és anyanyelvünket. Úgy vélem a Rákóczi Szövetség által szervezett tanulmányutunknak köszönhetően megerősödött bennünk a határon túl élő magyarság iránt érzett felelősségtudat, hiszen azóta különböző formában de segíteni igyekszünk a szervezet ez irányú tevékenységét.

Szabó Dániel

Főiskolás tábor a Római Parton

A Rákóczi Szövetség által szervezett nyári táborok közül a legrégebbi múltra tekinthet vissza a minden év augusztus végén, szeptember első napjaiban megrendezésre kerülő Kárpát-medencei Főiskolás Tábor. Az idén tizennegyedik alkalommal megrendezésre kerülő tábornak ezúttal a Kárpátok címet adtuk.

Nagy izgalommal szerveztük augusztusban a tábort, hiszen közvetlenül előtte vonult le az elmúlt 150 év legnagyobb áradása a Dunán, amely kétségessé tette a helyszínt, valamint sok fejtörést okozott, hogy a nyári belpolitikai viharok közepette között hogyan tudjuk a magunknak felállított kritériumokat teljesíteni az előadók meghívása terén. Minden évben ugyanis erre a táborra a határon túli magyar egyetemi és ifjúsági szervezetek legfőbb vezetőit hívjuk, valamint előadónak is a legmagasabb szintű gazdasági és közéleti embereket próbáljuk megnyerni.

Szerencsénkre a sors kegyesnek bizonyult hozzánk. A tábornak helyet adó Római Kemping nem ázott el, és a meghívott előadók nagy része megtartotta előadását.

A Táborba hosszas egyeztetések eredményeként 77 résztvevő érkezett. A szervezetek közül képviseltette magát az erdélyi OMDSZ, a temesvári, a bukaresti, a jászvásári, brassói, a marosvásárhelyi, nagyváradi és a kolozsvári magyar diákszervezet, a marosvásárhelyi Sapientia Egyetem hallgatói önkormányzata. Felvidékről a Kikelet, a Diákhálózat, és a Magyar Ifjúsági Közösség. Kárpátalláról a KMKSZ Ifjúsági Szervezete, Délvidékről a VaMaDisz, és a VIFO. Külön öröm volt számunkra, hogy idén már a Rákóczi Szövetség által létrehozott Ifjúsági egyetemista csoportok is képviseltették magukat Nagyváradról, Marosvásár-helyről, Dunaszerdahelyről. A résztvevő barátaink augusztus 26.-án délután érkeztek délután a táborba, ahol első este ismerkedési estet szerveztünk, itt minden résztvevő bemutatta küldő szervezetét.

Másnap reggel Koltay Gábor filmrendező „Közéleti gondolkodásunkról, média, televíziózás, filmesek szerepéről" című előadásával nyitott a tábor. Őt Betegh Sándor a Danubius Hotel vezérigazgatója követte, aki a Kárpát-medencei méretű magyar beruházásokról, a szovátai és pöstyéni szállodavásárlásokról mesélt. Az ukrajnai választások utáni kárpátaljai helyzetről a KMKSZ alelnöke, Milován Sándor tartott előadást. Másnap Hernádi Zsolt a MOL Rt. elnök-vezérigazgatója tartott előadást a MOL Kárpát-medencei célkitűzéseiről. Esténként a könnyed szórakozás is megfért a komoly táborl hangulat mellett, így például Benkő Szabolcs és a Sándor Quartett komolyzenei koncertje, akiket több rendezvényünkről már jól ismerünk. Megtisztelte táborunkat Szalay Gábor, a Gazdasági Minisztérium politikai államtitkára, aki a határ menti regionális gazdasági együttműködésekről beszélt. Izgalmas beszélgetés zajlott Potápi Árpád országgyűlési képviselővel, aki a Bukovinai Székely Szövetséget mutatta be a hallgatóságnak, egy kis közéleti gondolatisággal „megfertőzve". Természetesen nem maradhatott ki idén sem a Rákóczi Szövetségről tartott bemutatkozó előadás sem, amelyet Dr. Halzl József, a Szövetség elnöke tartott. Jó érzés volt az idén egy kicsit könnyedebb hangulatú táborban eltölteni néhány napot, különösen annak tényében, hogy már mi is nagyon kíváncsian várjuk, mit hoz a jövő a határon túli magyar ifjúsági szervezetek számára, már ami az anyaországi támogatásokat illeti.

Ugron Gáspár

Magyar diákok és tanárok találkozója a Magyar Kálvárián

Tábor Sátoraljaújhelyen

„...Magyar Kálvária létesítettünk, az elsőt hazánkban, hogy ide, mint nemzeti búcsújáróhelyre elzarándokolhasson minden igaz magyar, aki erőt, bátorságot, vigaszt és hazánk szebb és jobb jövőjének előkészítésére és megteremtésére irányuló öntudatra, nemzeti munkához kitartást akar meríteni..."

(Szepesi Bódog)

1935-ben állították fel Sátoraljaújhelyen a 100. országzászlót. Ekkor született meg a gondolat, hogy az oda vezető úton, 14 stáción megörökítsék a trianoni békediktátum révén elszakított 38 magyar város nevét. 1936. október 4-én ünnepélyes keretek között adták át a közadakozásból épült Magyar Kálvária, mely a maga nemében egyedülálló emlékmű együttes. 1938-ban a Szent István-évben építették fel a Szent Korona alakú kápolnát a Kis-Szárhegy tetején. A rendszerváltozás élesztette újjá a Magyar Kálvária gondolatát, és kezdődött el annak helyreállítása a Városszépítő Egyesület és néhány lelkes lokálpatrióta önfeláldozó munkájának köszönhetően. A Millenniumra ez a helyreállítás jelentősen előrehaladt. A Piarista Kollégium diákjai és a Csepellény György cserkészcsapat állította helyre az „Anyák terét". Közadakozásból valamennyi hiányzó tábla eredeti állapotában a helyére került. Augusztus 20-ára az Országzászló gúlája is elkészült.

Ebben az évben szintén megrendeztük a találkozót a sátoraljaújhelyi Magyar Kálvárián 2002. július 3.-11 között. A sátoraljaújhelyi piaristák gondolata, és tenni akarása találkozott a Rákóczi Szövetség céljaival.

2000-ben a „Rendületlenül" volt a vezérszó. Ez az erőteljes kifejezés indított el bennünket, és kísért végig az egész találkozón. 2001-ben II. Rákóczi Ferenc és a haza szabadságáért küzdő kurucok jelmondatát választottuk: „Cum Deo pro patria et libertate". Mert hisszük és valljuk, hogy a magyar nép 1000 éves történetében az Isten, a haza, a szabadság elválaszthatatlan egymástól. Idén 2002-ben Mécs László papköltő egyik versének címe vezérelt bennünket: „Boldog az a nép, amely örülni tud!"

A határon túlról érkező mintegy 200 középiskolás diák és a magyarországi középiskolások színes programokon, vetélkedőkön vehettek részt. A Határon túlról jövő diákok Felvidékről, Erdélyből, Kárpátaljáról, Délvidékről érkeztek. A Tábor mindig egy kerettörténetre épül, amely alapján a résztvevők bizonyos csoportokba, vagy törzsekbe szerveződve vesznek részt a programokon, indulnak el a versenyeken.

Az idei évi táborban is sikerült megtartani a korábbi évek színes programválasztékát. Így volt könnyűzenei koncert, táncház, történelmi- és sportvetélkedők. Ugyanakkor más időszerű helyszínt és rendezvényt is megszerveztünk: Szent Korona meglátogatása a Parlamentben, Millenáris Park megtekintése, Borsi kastély megtekintése, ahol II. Rákóczi Ferenc nagyságos fejedelem született, a Hildember elnevű film vetítése.

A Magyarországi résztvevőket megyén-ként próbáltuk szervezni. Szerettük volna, ha minden Megyei Közgyűlés megtámogat egy 6-10 fős csapat részvételét. Sajnos idén a tavalyi évekhez képest kevesebb magyarországi középiskolás tudott csak részt venni a Táborban. De bízunk benne, hogy a Rákóczi Szövetség helyi szervezetei és a Megyei Közgyűlések együttműködéséből 2003-ban sokkal többen leszünk Magyarországról is.

Ugron Gáspár

A Vaskúti Templom újraszentelése

„Őrizd nemzeti múltunk szép emlékeit úgy, hogy bennük újulj magad is."

2002. augusztus 19-én a Bács-Kiskun megyében található Vaskút sok nemzetiségű lakossága és a hozzájuk érkező vendégek együtt élhették át a fenti Keresztury-idézet igazságtartalmát. A vendégek Németországból, Türkheimből, Mutlangenből és Karlsruhéból, a Szlovákiában található Taksonyfalváról, valamint Erdélyből, Gyimesközéplokról érkeztek rokonaikhoz, ismerőseikhez.

Mit ünnepelt a falu? Miért maradhat a résztvevők számára felemelő, megújító emlék a Bábel Balázs, Kalocsa-Kecskemét egyház-megye érseke által celebrált – bérmálással egybekötött – szentmise?

A falut először Bachkuta néven 1400-ban említi meg egy Bodrog megyei oklevél. A török elpusztította a települést: Mária Terézia birtokadományozását követően gróf Grassalkovich Antal Ulm környékéről német családokat telepített le Bája mellett i birtokán. Az 1800-as évektől már Vaskút lett a település neve. A német lakosság szorgalmának, kulturáltságának bizonyítéka az 1876-ban épített római katolikus templom.

A II. világháborút követően a kollektív felelősségre vonásra hivatkozva hurcolták el a német lakosság kétharmadát. Helyükre telepítették a menekülő székelyeket, a Felvidékről kényszerrel elűzött magyar családokat.

Jelenleg magyarok, németek és bunyevácok élnek együtt közös gondokban és örömökben, a jó szomszédokra jellemző összefogásban. Ennek köszönhető az utóbbi 30 évben pusztulásnak ítélt templom felújítása. A németek által épített monumentális templom tetője beázott, a boltívek gyönyörű freskóiról foltokban pergett le a festék, a diadalív egyes részein a falakon hullott a vakolat. A felújításra létrehozott alapítványba önzetlenül küldtek és hoztak a pénzt a kitelepített német családok, jelentős összeget fizettek be az egyházközség tagjai, köztük a felvidékiek is. Összesen 12.440.000.- Ft gyűlt össze. Mindannyian magukénak érezték István házának, a „múlt szép emlékének" megmentését. Előbb a külső felújításra, majd a belső munkálatokra került sor. Restaurátorok dolgoztak az állványokon, sor került a főoltár, a mellékoltárok, a szószék, a szobrok és a padok renoválására is.

A lakosság többsége a vendégekkel együtt ünnepelte a templom újraszentelését. A vendégek között megjelent Zsigó Róbert országgyűlési képviselő, Péter Ziegfrid Mutlangen, Papp Lajos Taksonyfalva, Mihók Péter Gyimesközéplok polgármestere. Köszöntő levelet és oltárterítőt küldött Kóródi Mária környezetvédelmi miniszter, a falu szülöttje. Az egyházi személyiségek között foglalt helyet Lengyel Sándor Taksonyfalva plébánosa, valamint Hrotkó Géza győri kanonok, pápai prelátus, aki felvidéki kitelepítettként mint diák került Vaskútra. Matheisz János vaskúti polgármester kétnyelvű beszámolója után „Vaskút díszpolgára" címet adományozott a templom megújításában érdemeket szerzett korábbi plébánosnak, Schindler Mátyásnak. Az ünnepi szentmise emlékezetes pillanatai közé tartozott a templom újraszentelése, a fiatalok bérmálása. A felvidéki vendégek megkoszorúzták a temetőben a Hősök szobrát, zászlót és gyertyákat ajándékoztak a templomnak.

A nemzetiségek együttműködésének a közös értékek megőrzésének szép példáját mutatta meg Európa egyik kis települése, a sok szomorúságot megélt vegyes lakosságú falu, Vaskút. A Rákóczi Szövetség helyi szervezete adományok gyűjtésével járult hozzá a templom újjáépítéséhez.

2002. augusztus 19-ére megújult a templom és a hívők lelke is.

Péter Sándorné Panyik Anna

Bős a magyar történelemben

A múlt század utolsó évtizedeiben gyakran olvashattunk és hallhattunk a Bős-Nagymarosi vízlépcső ügyéről, miközben Bős nevét nem egyszer csak az új, szlovák elnevezés szerint Gabčíkovonak írták és mondták.

A szép Duna-szakasz miatti aggodalmaink miatt az 1980-as évek végén a Bajcsy-Zsilinszky társaság és más hazai társadalmi szervezetek képviselői nemegyszer rendeztek tüntetést e szép táj megmaradása érdekében a Kossuth-téren éppúgy, mint a helyszínen. Jómagam még küldöttséget is vezettem az illetékes miniszterhez, hogy megakadályozzuk a csehszlovák és a magyar kormány között tervezett káros egyezmény megkötését. Mihelyt megalakult a Rákóczi Szövetség, szinten programjába iktatta e Duna-szakasz védelmét.

Miközben folyták a vízlépcsővel kapcsolatos tárgyalások, arról alig esett szó nálunk és a felvidéken, hogy milyen szerepet töltött be e táj a magyar történelemben. Most erről kívánok legalább egy rövid tájékoztatást nyújtani.

Mindenek előtt előre kell bocsátanunk, hogy Bőst – a többi szlovákiai magyar helységekkel együtt – a második világháború után, 1948-ban látták el új, addig soha nem használt szlovák névvel. Így kapta Bős a honfoglalás utáni, Árpád-kori településekhez hasonlóan a szlovák Gabčíkovo nevet. Mint ahogy így lett Cseklészből Bernolákovo, Diószegből Sládkovičovo, Gútából Kolárovo, Kürtből Strekov, Nagymegyerből Calovo, Ógyallából Hurbanovo, Peredből Tešedíkovo, Tornaljából Šafárikovo, Tótmegyerből Palárikovo, stb. Nem arról van szó, hogy a magyar szellemi életnek, a kisebbségi magyarságnak kifogásolni valója akadna a szlovák elnevezésekkel kapcsolatban. Csak azt kell joggal észrevételeznünk, hogy míg a szlovák népesség által lakott helységek nevét nem változtatták meg a második világháború után, éppen csak a színtiszta magyar etnikum, a Csallóköz területén lévő Árpád-kori települések jutottak erre a sorsra, és nem minden tendencia nélkül. Ugyanis 1945 február 28-án a Szlovákiai Kommunista Párt konferenciáján hangzott el a következő megállapítás: „... a szlovák parasztok és munkások, akiket a gazdag déli területekről kiszorítottak és felűztek a hegyi zugokba, meg kell, hogy kapják ezt az ősi szlovák területet, hogy megfelelő életet élhessenek." A történelmi tények ismeretében nem hiszem, hogy szükséges volna e valótlan és csupán aktuálpolitikai célokat szolgáló állítás megcáfolására.

A háború utáni a „hontalanság éveire" jellemző szlovákosító tendenciáról tudnunk kell, hogy a szlovákiai magyarlakta helységek nevei egy részének elszlovákosítása csak elindítója volt annak a folyamatnak, amelyet a Szlovák Tudományos Akadémia olyan kiadványai követek, mint „A szlovákiai községek honismereti szótára" /Vlastivedný slovník obcí na Slovensku/ 1977-ben, továbbá Jozef Novák akadémikus kiadványa a családi címerekről 1981-ben és az Akadémia által jóváhagyott életrajzi lexikon 1986-ban megjelent első kötete. A honismereti szótár és a családi címereket tartalmazó kötet „furcsaságairól" a magyar sajtó már korábban megemlékezett. Az életrajzi lexikonról pedig – nem sokkal annak megjelenése után – a Magyar–Csehszlovák Történész Vegyesbizottság magyar tagozata nyilatkozatban mutatott rá, hogy még az olyan híres magyar személyiségeket is mint Batthyány Lajos, Bercsényi Miklós, Bocskai István, Balassi Bálint, Hunyadi János, stb. szlovák ortográfiával írták át.

E szükséges kitérők után kívánunk térni Bős ismertetésére.

Bős a dunaszerdahelyi járás negyedik legnépesebb települése, a Duna-menti síkság részét alkotó Csallóköz központi részében, a kanyargó Csiliz patak mindkét partján terül el. Ez a táj, a Csallóköz, a Dunának, s egyúttal Európának legnagyobb folyami szigete. Hossza 98 km., legnagyobb szélessége 26 km. Északról a Kis-Duna, keletről a Vág-Duna, délről teljes hosszában a Duna határolja. A régi Csallóközt – beleértve Bős környékét is – Mátyás király aranykertjének nevezték. Tartósan a magyarok telepítették be, habár a régészeti ásatások során gepida és longobárd eredetű leletekre bukkantak és az avar uralmat bizonyító sírleletek is előkerültek. Mivel a csallóközi helynevek – beleértve Bőst is – magyar eredetűek, ez a tény azt bizonyítja, hogy a fent említett népek uralma e területen rövid átmenetet jelentett.

A honfoglaló magyarság téli szállásaiból kelletkeztek Csallóközben is a magyar falurendszer első elemei. Az oklevelek szerint a 10. és a 12. század között zajlott le a sziget betelepülése és erőteljesen megindult a magyar társadalom feudalizálódása, ami együtt járt a csallóközi falvak kialakulásával. Habár a hadlesemények, a pestis és a gazdasági okok következtében – Pesl Frigyes felmérése szerint – Pozsony vármegyében a falvak 26-36 %-a elpusztult a 16. században, bős kezdettől fogva életképes településnek bizonyult. Tartozéka volt a győri várispánságnak és a medvei réven keresztül Pozsony és Győr között egy kereskedelmi út torkollott Bősön, Nyéken át Szerdahelynél (Dunaszerdahely) a „vásárútba".

Bős egyike a legöslbb magyar településnek, mely az okiratokban a történelem folyamán különböző névalakokban jelenik meg: terra Bews a 12., terra Beus a 13., Bős, Bős a 16-17. és Bewsch a 18. században. Nevét a 10-11. századból a Bős személynévből kell származtatnunk, mint a királyok szolgálónépének és szolgáinak a települést. Ezt bizonyítja Mária királyné 1264-ben kiadott adománylevele is, amely szerint megengedi Lőrincnek, Omodeus fiának, hogy szolgáikat, pásztorokat telepítsen Bősre. A település első írásos előfordulása – terra castri Zolgaguer Bews – a szolgagyőri bősi föld /Szolgagyőrön a Győr melletti várat kell érteni/ Mária királyné említett adománylevelében fordult elő. A királyné az Amadéknak /Omodeus/ tett adománylevelét IV. Béla 1264. június 22-i oklevelében jóváhagyta, mely szerint a szolgagyőri várhoz tartozó Bős és Árpádsoka /Árpád földje/ nevű földek: jobb- és balpárt szolgák telepítése céljából Lothardus mesternek ajándékozza. Az oklevelet a későbbiek során többször átírták és átszerkesztették.

A bősi Amadék birtokai állandóan gyarapodnak: Bősön kívül Várkony és Karcsaszél is hozzájuk kerül. Amikor pedig Róbert Károly foglalja el a trónt, az Amadék támogatják a királyt hatalma megszilárdításában, és részt vesznek az uralkodó mátyusföldi hadjáratában.

Bős fellődésében a 14. század végén nagy minőségi változás köszönt be, miután Nagy Lajos hetivásárok tartásának jogával ruházza fel a települést. Habár ez a mezővárosok privilégiuma szokott lenni, ez nem jelentette azt, hogy Bős mezővárossá lépett elő a privilégium által. Mezővárossá csak a 15. században vált, 1468-ban, Mátyás király uralkodása idején. Virágzását ekkor előnyös fekvésének köszönhette, mert annak a kereskedelmi főútvonalnak a mentén terült el, amely Győrből a bősi réven, majd Bősön és Somorján keresztül vitt Pozsonyba, a kereskedelmi központba. A település nagyságára utal, hogy az 1553-as portális összeírás alkalmával már 25 porta után fizetett adót. Az 1720-as években a források már vendéglőt említenek Bősön, míg az 1828-as összeírás alkalmával 195 házat és 1803 lakost számláltak meg. A századfordulóra Bős a járás egyik legnagyobb faluja. Fényes Elek a 19. század végén 2027 lakost említ Bősön, melyből 2001 katolikus, 7 evangélikus, 3 református és 16 zsidó. A források szerint a mezőgazdaság mellett az ipar és a kereskedelem is gyökeret vert a községben. A főfoglalkozás azonban a mezőgazdaság, illetve az állattenyésztés maradt.

A jelenkori Bős életében az elmúlt évtizedekben mélyreható társadalmi átrétegződés ment végbe, amelynek tágabb okait és összefüggéseit a Szlovákiában is bekövetkezett politikai-társadalmi átalakulással magyarázhatjuk. A helyi ipar korlátozott lehetőségei következtében – az 1980-as évek adatai szerint –a lakosság mintegy 40 %-as [!] ingázik és főleg az építőiparban találja meg boldogulását. A bősi kőművesekről – többi csallóközi társaikkal együtt – elmondhatjuk, hogy jórészt ők építették fel a majdnem fél millióra duzzadt szlovák főváros új negyedeit.

Végül hadd álljon itt egy statisztika Bős nemzetiségi megoszlásáról:

	összesen:	magyar:	szlovák:
1961-ben:	4.012	3.796	181
1970-ben:	4.457	4.282	165
1980-ban:	4.742	4.500	215

A legnagyobb csallóközi magyar falu: Bős lakosainak a száma ma már túllépte az 5.000 főt. Csak város: Dunaszerdahely, Gúta, Komárom, Nagymegyer és Somorja népessége múlja felül az Amadék egykori mezővárosának lakosságát. Szeretnénk remélni, hogy a csallóközi magyarsággal együtt továbbra is annak a magyar etnikumnak lesz reménytelenül szigete, ahol Bartók és Kodály – gyűjtőútjuk során – oly csodálatosan tiszta és gazdag magyar dallamvilágra leltek.

Vígh Károly

Az 1956-os forradalomról és szabadságharcról

„A legázolt, bilincsbe vert Magyarország többet tett a szabadságért és igazságért, mint bármelyik nép a világon az elmúlt húsz esztendőben."
„A magára maradt Európában csak úgy maradhatunk hívek Magyarországhoz, ha soha és sehol se áruljuk el, amiért a magyar harcosok életüket adták, és soha, sehol - még közvetve sem igazoljuk a gyilkosokat."
/Albert Camus: A magyarok vére/

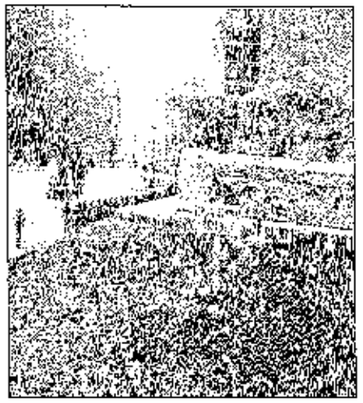

Ismeretlen elesett sírja a mai Ferenciek terén

Magyarországon 1956. október 23-án tört ki a forradalom és kezdődött a szabadságharc a megszálló szovjet csapatok és a magyar kollaboránsaik által fenntartott diktatúrával szemben.

A forradalom szó a latin revolutio /revolvere: kering igéből/ származik. A XVII. századi csillagászok ezt a fogalmat használták minden olyan hirtelen előforduló és előre nem látható esetre, amelyet a bolygók állásából nem következtethettek ki, tehát az ember számára kiszámíthatatlanok. Később a revolutiot a társadalomtudományok egy olyan eseménysor megnevezésére alkalmazták, ami hirtelen és előre nem látható módon következik be és a lakosság jelentős részének támogatása mellett egy felkeléssel az addig fennálló retrográd rendszer megdöntésére irányul. Elsőként a „dicsőséges forradalom" esetében használták ezt a kifejezést arra az esetre, amikor az 1688-89-ben II. Jakab abszolút uralmát megdöntötték és III. Vilmos alkotmányos monarchiája következett. Egy évszázaddal később szintén forradalomról beszéltek a tizenhárom amerikai gyarmat felszabadító harcai során. Az 1789 évi nagy francia forradalmat már az első modern revolucióként emlegették.

A forradalmat tehát nem „csinálják". Nem is mindenfajta elnyomás ellen tör ki forradalom. Különösen nem szembetűnő, hogy az 1950-es éveken a román, a cseh-szlovák, a bolgár, a szovjet stb. elnyomás is vérlázító és kegyetlen volt, mégsem tört ott ki forradalom, legfeljebb szórványos éhséglázadások, tüntetések fordultak elő [1953 Berlin, 1956 Pozsony]. Forradalomhoz ugyanis több tényező együttes fennállása is szükséges. Elsőként az, hogy a lakosság elégedetlensége egyöntetűvé váljon és egyúttal megjelenjen némi remény a változásra. A magyar lakosság elkeseredését tovább fokozta az is, hogy a diktatúra elnyomása nemcsak a szabadságjogok, hanem a nemzeti önérzet ellen is irányult. Mindenesetre a magyar nemzet sokkal érzékenyebben reagált, mint több keleteurópai sorstársa, hiszen nálunk nagy hagyományai voltak mind a demokráciának mind pedig az önkényuralommal szembeni ellenállásnak. 1956-ban a pesti szabadságharcosok joggal tartották magukat az 1848-as márciusi ifjak örököseinek. Nagyon nagy felháborodást keltett a szabadság hazájában az évek óta sulykolt hazugságok áradata.

Egy olyan országot kellett volna példaképünknek tekinteni, amelynek életszínvonala, kulturális fejlettsége messze elmaradt tőlünk. A magyar lakosságnak közben olyan kioktatásokat kellett végighallgatnia és vastapssal jutalmaznia, mint amit pl. Kovács István 1955-ben a Sportcsarnokban mondott: „Budapest dolgozó népe úgy vegye ki a részét a termelésből, hogy továbbra is méltók legyünk Pegov elvtárs dicséretére."

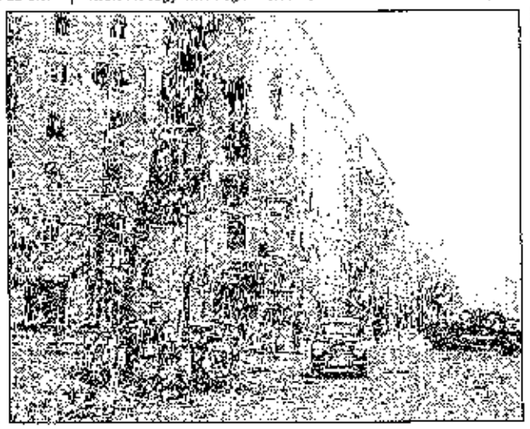

Az Üllői út-Ferenc körút sarka 1956 novemberében

Magyarországon tehát nem egyfajta éhséglázadásra került sor, bár kétségtelen, hogy a katasztrofális gazdasági helyzet, a rossz ellátás is szerepet játszott az eseményekben.

1956-ban emellett szabadságharc is volt, mert az elnyomást és az nemzeti sajátságokat kiiktatni kívánó politikát Magyarországra a szovjet megszállók kényszerítették rá. Mindenki tisztában volt azzal, hogy nélküllük a magyar csatlósaik nem tudnák fenntartani hatalmukat. A magyar pártvezetők pánikszerűen elmenekültek, több százezer párttag néhány nap alatt „eltűnt". Csak néhány ávós orvlövész fejtett ki némi ellenállást.

A forradalom kitöréséhez elengedhetetlenül szükséges volt az uralkodó elit válsága is. A Sztálin halála után megindult utódlási harc a Szovjetunióban a magyar vezetést is elbizonytalanította. Rákosinak ugyan sikerült még egyszer visszaszereznie hatalmát, de a tekintélyét még a legfelsőbb pártvezetésen belül is elveszítette. A kommunista vezetőket demoralizálta társaik kivégzése, kegyetlen megkínzatása, bebörtönzése. Rákosit le is váltották a szovjetek, de a helyére kinevezett Gerő Ernő sem tudta a számára kedvezőtlen folyamatokat visszafordítani. Ráadásul közvetlenül a forradalom kitörése előtt az egész magyar pártvezetéssel egyetemben szokatlanul hosszú időre Jugoszláviába utazott. A megbízhatóságon kívül nem sok szakértelemmel, hozzáértéssel rendelkező káderek kétségbeesve és tehetetlenül fogadták az eseményeket. El lehet képzelni, hogy milyen tanácstalan lehetett korábban a BESZKART telepvezetőjeként tevékenykedő, honvédelmi miniszternek kinevezett Bata István, aki szinte semmilyen katonai képzettséggel nem rendelkezett, vagy Piros László, a hentessegédből lett belügyminiszter. Ez a vezetés még saját magát is becsapta, hiszen azt hitték, hogy egy „népi demokráciában" nem lesz szükség tömegoszlatásra, tüntetők megrendszabályozására. Kopácsi Sándor, Budapest rendőrfőkapitánya írta le a visszaemlékezésében, hogy a magyar rendőrségnek nem volt gumibotja, kardja és lovasrendőrei. Nem rendelkeztek vízágyúkkal, vagy könnyfakasztó gránátokkal.

A szovjet katonai főparancsnokok is lebecsülték a magyar nép ellenállását, elszántságát. Október 23-a után ugyanazt a megoldást akarták alkalmazni, mint ami az 1953. június 16-i berlini „éhséglázadáskor" elegendőnek bizonyult: Akkor az utcára vonult tüntetőket az oda vezényelt szovjet tankok puszta látványa elrémisztette. Budapesten azonban rögvest megszerveződött a fegyveres ellenállás (a Corvin közben, a Széna téren, a Tűzoltó utcában és még sok helyen). A magyar fiatalok - köztük sok tizenéves - bátran szembeszálltak a tankokkal. Tudták, hogy ha az ún. Molotov koktélt a T 34-es tank hátsó szellőzőjéhez dobják, akkor azok harcképtelenné válnak, kiégnek. Hamar megtanulták, hogy a harckocsi géppuskájának holtterében közel lehet menni a tankhoz és baltával, egyéb szerszámokkal el lehet szakítani egyik láncfalpát. Ezzel a jármű kormányozhatatlanná válik. A macskakőves utat szappannal, zsírral kenték be, aminek eredményeként a tankon nem tudtak előre haladni.

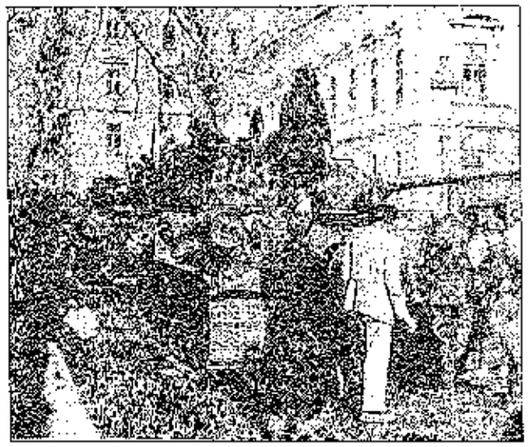

A felkelők a Bródy Sándor utcában

A magyar forradalom és szabadságharc egyik legnagyobb dicsősége, hogy mindvégig ragaszkodott a törvényességhez, a szabályos honvédelemhez és igyekeztek meggátolni mindenféle önbíráskodást. Ez a fajta önmérséklet különösen az egy évtizede terror és a kegyetlen harcok, galád orvlövészek tevékenysége ellenére volt elismerésre méltó. Később a Kádár-rendszer propagandistái felrótták a forradalmároknak a lincseléseket és hatalmas apparátussal hamisították meg az eredményeket. Ez az álláspont már azért is ellentmondásosnak tűnt, mivel eközben elismerte és idealizálta a forradalmi terrort, a francia forradalom guillotine-ját, Lenin és Sztálin gyilkosságát. A Rákosi-féle terrort eddig csak „hibának" minősítette. Valójában a világtörténelmi összehasonlítás révén kiderülhet, hogy 1956 talán a legtisztább forradalom volt. Az önbíráskodások egészen kivételesek és elenyésző számúak voltak. Az utcán nyitott dobozokban gyűjtöttek az elesettek hozzátartozóinak. Onnan senki egyetlen egy forintot sem vett el. A betört kirakatok mögül nem tűnt el az áru.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc október végére győzött. Nagy Imre vezetésével többpárti koalíciós kormány jött létre. Megszüntették a szabadságjogok korlátozását, kiengedték a politikai foglyokat börtöneikből. Újra szerveződtek a pártok, civil egyesületek. Készültek a szabad választásokra. A kormány óvatos külpolitikai programként semlegességet hirdetett és Ausztriához, Finnországhoz esetleg Jugoszláviához hasonló státust igyekezett kivívni magának. Úgy nézett ki, hogy a harcok befejezésével az élet visszatérhet a régi kerékvágásába. A romokat eltakarították, megindult a tömegközlekedés és látszólag a szovjet csapatok is visszavonulót fújtak. Egyébként is az 1955-ös osztrák államszerződés után semmiféle jogalapjuk nem volt itt állomásozni. Az ország reménykedve várta november 4-ét, amikor már elkezdődhetett volna a békés építőmunka. A szovjet vezetés azonban Hruscsovval az élén az újabb támadás mellett döntött. Magyarország elvesztése ugyanis olyan precedenst jelentett volna, amely alapjában rendítené meg a hatalmas orosz birodalmat. Ezért támadott 1956. november 4-én hajnalban Zsukov marsall vezetésével 12 hadosztály, kb. 140.000 katonával, 1200 db T 55-s harckocsival, melyeket ekkor próbáltak ki először éles harci helyzetben, komoly tüzérségi támogatással a Budapestet védő fiatalok ellen. Hruscsov gyors, rajtaütésszerű támadásra adott parancsot. Ennek ellenére a bátor ellenállás miatt a harcok több mint nyolc napig tartottak. Több ezren haltak meg magyar részről, kb. húszezren megsebesültek, kétszázezren pedig elhagyták Magyarországot. A szovjetek vesztesége 707 főt tett ki.

A szovjet csapatok kezdettől fogva megszállóként viselkedtek. Budapest városparancsnoka Grebennyik tábornok kijelentette, akik nem engedelmeskednek nekik, azok a hadiállapot törvényei szerint fognak felelni tetteikért. Eközben a szovjet vezetés Kádár Jánost nevezte ki az ország új helytartójává. Túl nagy választékuk nem volt, ugyanis a Rákosi-Gerő féle vezetés leszerepelt, megbukott és elmenekült. Nagy Imrét és társait árulóknak tartották. A MSZMP Intéző Bizottságának tagjai közül (Donáth Ferenc, Kádár János, Losonczy Géza, Lukács György, Nagy Imre, Szántó Zoltán) csak Kádár János maradt hűséges hozzájuk.

Az új ún. forradalmi munkás-paraszt kormányt még a sztálini alkotmány alapján is törvénytelenül nevezték ki. Kádár János 1956. november 1-én egy páncélautóban elhagyta Budapestet és Moszkvába repült, ahol megtudta, hogy mi a feladata és kezébe nyomták az előre megfogalmazott programnyilatkozatot. A magyar lakosság legfeljebb ha hallgatta november 4-én a szolnoki rádiót, tudhatta meg, hogy létezik a törvényesen megválasztott Nagy Imre kormánnyal szemben egy másik kabinet is Kádár János vezetésével. Jellemző, hogy az akkor felsorolt miniszterek többsége nem is tudott miniszteri bársonyszékéről. Kádár János november 7-én egy szovjet tankban érkezett meg Budapestre és jutott be a Parlament épületébe. Ezután bár az Elnöki Tanács 1957 tavaszáig nem ülésezett, mégis kibocsátotta az 1956/28. számú határozatát, amely az új kormány kinevezéséről szólt. Ez a dokumentum egyébként 1956. november 17-én jelent meg a Magyar Közlönyben. Miközben a világtörténelem egyik leghosszabb (6 hetes) sztrájkja zajlott, addig a magyar kormány önállóságára jellemző módon Kádár János egy szovjet „személyes tanácsadót" kapott, aki soha nem mozdult el mellőle. Kádár maga is kénytelen volt elismerni az MSZMP KB első ülésén: „Mikor a szovjet csapatok vasárnap bejöttek, lefegyverezték az egész hadsereget [...] ebben a helyzetben azt kellett kérnünk, hogy járuljanak hozzá ahhoz, hogy megalapozzuk az új hadsereget."

Az 1956-os forradalmat leverték, de teljes mértékben már nem tudták restaurálni az október 23-a előtti állapotokat. A bosszú és megtorlás után igyekeztek megbékíteni a lakosságot, enyhítettek az embereket leginkább irritáló előírásokon, reformokat vezettek be és megpróbálták fokozatosan növelni az életszínvonalat.

1956. október 23-a a szabadság napja lett, amiről John F Kennedy a következőket mondta: „Nincs még oly nap a történelem kezdete óta, amely világosabban mutatta volna, hogy az ember szabadságvágya örök és elpusztíthatatlan, bármekkora is a siker ellen ható túlerő."

dr. Horváth Attila

Apor Vilmos üzenete

Öt éve avatták boldoggá a vértanúhalált halt püspököt

„A kereszt erősíti a szelídeket és szelídíti az erőseket"

Apor Vilmos

1997. november 9.-én Rómában avatta boldoggá II. János Pál pápa a Szent Péter téren sok ezer hívő, köztük közel négyezer magyar zarándok előtt az 1945 húsvétján mártírhalált halt báró Apor Vilmos volt magyar püspököt. De ki is volt ő, és mit üzen példamutatása nekünk, ma élőknek?

Dr. báró alcorjai Apor Vilmos törzsökös székely főnemesi családból származott. A legenda szerint Csaba királyfi Upor törzsének leszármazottja. A Háromszék megyei Aporok ősi otthona, a Jókai által is megénekelt Bálványosvár a hasonnevű, cukorsüveg-alakú kősziklán állott. Az erdélyi politikai életben állandóan szerepet játszó család tagjai a legnehezebb időkben is hűek maradtak katolikus hitükhöz. Miután az egykor nagykiterjedésű családi birtokuk már csak néhány száz holdra zsugorodott össze, a család férfi tagjai nemzedékeken keresztül hivatalnokoskodással keresték kenyerüket.

Apor Vilmos, mint a kilencgyermekes család egyik legfiatalabb gyermeke született 1892. február 29-én Segesváron. Középiskoláit jezsuita kollégiumokban végezte, teológiát az innsbrucki egyetemen tanult, ott is doktorált. 1915-ben szentelték pappá. Gyulán volt káplán, majd katonalelkész egy kórházvonaton. 1918-tól plébános lesz Gyulán. Már ekkor, fiatal papként ismert volt a szegényekért vállalt felelősségérzetéről, akiknek otthont is létrehozott.

A győri püspöki széket 1941. március 2-án foglalta el. Mint püspök bátran szembeszállt a hatalom túlkapásaival, mindent elkövetett az üldözöttekért, fellépett a győri zsidó getto építése ellen, még Hitlernél is magánlevélben tiltakozott.

A frontvonal 1945 húsvét táján elérte Győrt. Nagyhétfőn és Nagykedden a mosoni Dunaág és az Öregrába összefolyásának háromszögén álló Püspökvár csonkatornyáról már látni lehetett a harcok kereszttüzébe került falvak égő házait. Nagyszerdán, 1945. március 28-án délelőtt már Győr ellen is okádták a tüzet az orosz ágyúk. A védők visszavonultak a két folyó északi, illetőleg nyugati oldalára. Átkelésük után felrobbantották a hidakat és új állásaikból aknatüzet zúdítottak a belvárosba bevonuló oroszokra.

Az ősi vár több méteres falalban sem az orosz ágyúk, sem a német aknák nem tudtak kárt tenni. De ott állott a közelben – védelem nélkül – a Szent István által alapított székesegyház. A püspök a becsapódások morajáról próbálta a találat helyére következtetni. Amitől félt, délután három órakor bekövetkezett. Egy gyújtóbomba eltalálta a tornyot. Az égő torony rázuhant a templom tetőzetére és azt felgyújtotta. A szörnyű hír annyira megrendítette a püspököt, hogy ledőlt az óvóhely pihenőjére és keservesen sírt.

Nem sok ideje maradt azonban a bánkódásra. Az óvóhely ajtajában hamarosan megjelentek a „felszabadítók". Apor püspök kitörölte szeméből a könnyeket és a szárnyai alá menekült hívek elé állva méltóságteljes nyugalommal fogadta a betolakodókat.

Nagyszerdán jártak első alkalommal szovjet katonák a Püspökvárban: „géppisztolyok, revolverek szegeződtek a melleknek, az értelmetlen kiabálásokra a kezek a magasba lendülnek és kezdődik a motozás. Vilmos püspök sem kivétel. Személyesen áll őrt az ajtóban. Már öthat külön erre a célra vett zsebórát leadott, de mindig újak jönnek, követelőznek, s géppisztollyal hadonásznak. A püspök türelme határtalan. Jóságos szeme hol mosolyog, hol szikrázik az elszántságtól..."

Egész éjjel nem aludt. Nagycsütörtökön reggel korán elmondta – élete utolsó – szentmiséjét az óvóhelyen.

A nap folyamán eltávolodott a harci zaj, de egymás után özönlöttek a katonák: „fosztogatnak, követelőznek. Vilmos püspök állja a harcot. Velük megy a pincébe, a toronyba, mindenütt ott van, ahol veszély fenyeget". Egy igen durván fellépő csoport vezetőjével vitába keveredett. A vezető félre akarta lökni az ajtóból. A püspök nem engedett. Erre az egyik szovjet katona nyeglén oda szólt a vezetőnek: „Eressz bele néhány golyót a hasába!"

Amikor a katonák eltávolodtak, valaki a várba menekültek közül arra kérte a püspököt, hogy ne kerüljön összetűzésbe az oroszokkal, mert még baja lehet belőle. A püspök a rá jellemző szelíd határozottsággal azt felelte, hogy azokat, akiket rá bíztak, minden áron meg fogja védeni.

A Nagycsütörtökről Nagypéntekre virradó éjszakát átvirrasztotta. A nagypéntéki csonka mise bemutatásáról már szó sem lehetett, de kora reggel felolvasta Krisztus szenvedésének evangéliumi történetét. „Sohasem volt az olyan megrázó, mint azon a napon, abban a lelki állapotban".

Úgy tíz óra tájban kisebb vöröskatona csoport érkezett. Végiglárták a pincehelységeket, de nem követelőztek. Ellenkezőleg. Feltűnően barátságosan viselkedtek. Közülük az egyik magyarul is tudott. Az óvóhely lakói még derültek is rajta: „Papa Karcagról, neve Király, háborúban szoldát, maradni oroszban, elvette mama, én félmagyar, kicsi tudni magyar...". Akkor még senki nem sejtette, hogy ennek a barátságos csoport küldetésének célja a helyzet kikémlelése volt.

A nap folyamán a Győrbe érkezett orosz parancsnokság egyik részlege a Városházán, a másik a Tápintézetben ütött tanyát. Amikor a püspök erről értesült, követeket küldött hozzájuk, hogy a püspökvár számára védelmet kérjenek a katonák garázdálkodása ellen. Mindkét helyen fogadták őket ugyan, sőt meg is hallgatták a püspök üzenetét, miszerint ő személyesen tartotta vissza alattvalóit az oroszok elől menekülésétől, s most saját házában kell a túlzottnak hitt hírek valódiságát átélnie, de végül semmi védelmi biztonságot nem ígértek neki.

A délután végén, úgy hét óra tájban visszajött a délelőtti barátságos csoport, ezúttal azonban meglehetősen ittas állapotban. Egy őrnagy vezette őket. Hangos szóval fiatal nőket követeltek, „krumplipucolásra és egy kis házimunkára". A pincefeljáróban szorgoskodó asszonyok ijedtükben kiugráltak az ablakon. A kiabálásra a püspök azonnal felsietett a tágas földszinti helységbe. A délceg termetű és vállas főpapnál is magasabb és testesebb őrnagy megismételte a követelést. A püspök határozott nemmel válaszolt, de megígérte, hogy a házimunkához szükséges csoportot önkéntesen jelentkező idősebb férfiakból és nőkből összeállítja. Az őrnagy visszautasította az ajánlatot. Ragaszkodott a fiatal nők kiszolgálásához. A tolmács, egy Békéscsabáról menekült és szlovákul gyengén tudó orvos, egyre ijedtebben próbálta visszaadni a heves vita mondatait.

A katonák percről percre fenyegetőbben viselkedtek. A püspök azonban rettenthetetlen maradt. Végül felhúzott géppisztollyal kényszerítették arra, hogy lemenjen a pincébe.

Az őrnagy, miután három katonát az ajtó elé állított, hármat pedig a fiatal nők felkutatására küldött, lement a pincébe. A püspök a lépcső előtt fogadta. A szovjet tiszt egyre gorombább lett. A püspök ellökte magától ellenfelének hadonászó kezeit és hajthatatlanul kitartott eredeti álláspontja mellett, hogy a lányokat és fiatal asszonyokat nem engedi ki a házból. A minden érvéből kifogyott őrnagy végül olyan dühös lett, hogy kirántotta pisztolyát. Lőni azonban nem tudott, mert a röpke pillanat alatt, amíg kezei a fegyver kibiztosításával voltak elfoglalva, a püspök mögéje ugrott és két könyökét hátraszorítva és a lépcsőn maga előtt tolva, az óvóhely elhagyására kényszerítette.

Ettől kezdve villámgyorsan követték egymást az események. Felülről kétségbeesett sikongatás hangzott. A katonák megtalálták az almáspincében elbújt fiatal nőket és ráncigálták őket kifelé.

A püspök felrohant az előtérbe. Utána a diákkorú Pálffy Sándor gróf. Annak nyomában két pap. A saját biztonságával egyáltalán nem törődő főpásztor feltartott kezekkel haragos „Hinaus!... Hinaus!" (Ki innen!) kiáltással követelte a katonák távozását.

Erre az őrnagy, vagy egyik embere tüzelni kezdett. A sorozat első három golyója az előtér mennyezetébe fúródott. A következő hármat a fiatal gróf kapta. Apor püspök is három golyót kapott. Az egyik jobb karjánál a reverenda és ing kezelőjét lyukasztotta át. A másik a homlokát súrolta, de csontot nem ért. A harmadik, a halálos, a köldöke felett hatolt a hasüregbe. A homlokáról kiömlő vér végigcsorgott az arcán, és vörösre festette a kövezetet.

A katonák „hősi tettük" következményét látva elengedték áldozataikat és kiszaladtak az épületből. A püspököt két papja vitte le az óvóhelyre, ahol a tolmács-orvos elsősegélyben részesítette és megállapította, hogy azonnali operációra van szükség. Az óvóhely lakói könnyes meghatottsággal szemlélték a csodálatos,

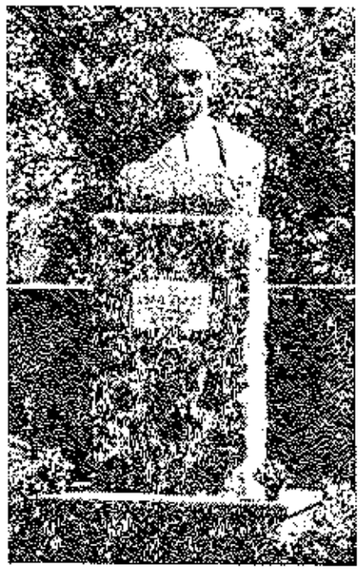

szinte természetfölötti nyugalmat, amely a mindvégig eszméleténél lévő pártfogójuk arcából-szeméből feléjük sugárzott. Amikor egyik munkatársa föléje hajolt és megkérdezte vannak-e fájdalmai, szelíden suttogta: „Köszönöm Jézusomnak, hogy Nagypénteken szenvedhetek!" Arra a hírre pedig, hogy a lányok és fiatalasszonyok megmenekültek, boldog mosollyal felelte: „Érdemes volt!"

Még az éjjeli sötétségben egy sodronyon átvitték a város túlsó oldalán fekvő kórházba, ahol megoperálták. De az orvosok minden igyekezete ellenére, már csak két napot élt. A kórházi lelkésznél meggyónt és felvette a betegek szentségét: a Confiteort együtt imádkozta a pappal. Végső percelben sem önmagára gondolt:

„Még egyszer üdvözlöm papságomat... Legyenek hűek az Egyházhoz! Hirdessék bátran az evangéliumot! Segítsék romjaiból felépíteni szerencsétlen magyar hazánkat!"

Utána hangos imába kezdett: „Istenem, Atyám, a Te kezedbe ajánlom testemet, lelkemet!

Jézus szentséges szíve bízom Benned! Felajánlom összes szenvedésemet engesztelésül a saját bűneimért, de felajánlom papjaimért is, híveimért, az ország vezető embereiért és ellenségeimért. Kérem Istent, ne tulajdonítsa nekik bűnül azt, amit elvakultságukban tesznek.

Felajánlom szenvedéselmet az édes magyar hazáért és az egész világért! Szent István, könyörög) a szegény magyarokért!"

Ideiglenesen a győri karmelita templom kriptájába temették el, ahonnan 1986-ban vitték át hamvait a győri székesegyházba, még akkor is teljes titoktartás és a nyilvánosság kizárása mellett. 1996 szeptemberében II. János Pál pápa is imádkozott sírja előtt.

Öt éve avatták boldoggá báró Apor Vilmos püspököt, akinek üzenete és példamutatása a mai naplg iránymutatásul és reménységül kell, hogy szolgáljon számunkra.

(Forrás: Horváth József - Apor Püspök élete és halála; az idézetek a szemtanúk visszaemlékezései)

Kurán Andor

Reményik Sándor

Eredj, ha tudsz!
Egy szívnek, mely éppúgy fáj,
mint az enyém

Eredj, ha tudsz...
Eredj, ha gondolod,
Hogy valahol, bárhol a nagy világon
Könnyebb lesz majd a sorsot hordanod,
Eredj...
Szálj mint a fecske, délnek,
Vagy északnak, mint a viharmadár,
Magasából a mérhetetlen égnek
Kémleld a pontot,
Hol fészekrakó vágyaid kibontod.
Eredj, ha tudsz.
Eredj, ha hittelen
Hiszed: a hontalanság odakünn
Nem keserűbb, mint idebenn.
Eredj, ha azt hiszed,
Hogy odakünn a világban nem ácsol
A lelkedből, ez érző, élő fából
Az emlékezés új keresztet.
A lelked csillapuló viharának
Észrevétlen ezer új hangja támad,
Sírvít, sikolt,
S az emlékezés keresztfájra
Téged feszít a honvágy és a bánat.
Eredj, ha nem hiszed.
Hajdanában Mikes se hitte ezt,
Ki rab hazában élni nem tudott
De vállán égett az örök kereszt
S egy csillag Zágon felé mutatott.
Ha esténként a csillagok
Fürödni a Márvány-tengerbe jártak,
Meglátogatták az itthoni árnyak,
Szelíd emlékek: eszeveszett hordák,
A szívét kitépték.
S hegyeken, tengereken túlra hordták...
Eredj, ha tudsz.
Ha majd úgy látod, minden elveszett:
Inkább, semmint hordani itt a jármot,
Szórd a szelekbe minden régi álmod;
Ha úgy látod, hogy minden elveszett,
Menj őserdőkön, tengereken túlra
Ajánlani fel két munkás kezed.
Menj hát, ha teheted.
Itthon maradok én!
Károgva és sötéten,
Mint téli varjú száraz jegenyén.
Még nem tudom:
Jut-e nekem egy nyugalmas sarok,
De itthon maradok.
Leszek őrlő szú az idegen fában,
Leszek az alj a felhajtott kupában,
Az idegen vérben leszek a méreg,
Miazma, láz, lappangó rút férg,
De itthon maradok!
Akarok lenni a halálharang,
Mely temet bár: halló fülekbe cseng
És lázít: visszavenni a mienk!
Akarok lenni a gyujtózsinór,
A kanóc része, lángra alobbant vér,
Mely titkon kúszik tíz-száz évekig
Hamuban, éjben.
Míg a keservek lőporához ér
És akkor...!!
Még nem tudom:
Jut-e nekem egy nyugalmas sarok,
De addig, varjú a száraz jegenyén:
Én itthon maradok.

1918. december 20.

Reményik Sándor (1890. augusztus 30. Kolozsvár - 1941. október 24. Kolozsvár)

Erdélyi evangélikus költő. Kolozsvári jogi tanulmányait szembetegsége miatt nem fejezte be. 1916-tól csak az irodalomnak él. 1921-től a Pásztortűz főszerkesztője. 1926-ban az Erdélyi Helikon alapító tagja. 1937-ben és 1941-ben Baumgarten-díjat kapott. 1941-ben posztumusz az MTA nagydíjával ismerték el munkásságát. Első verseskötete (Fagyöngyök, 1918) a Nyugat első nemzedékén nevelkedett, vívódó, magányos költőre vall. Az 1918 után Végvári álnéven megjelent kötetében (Mindhalálig, 1918; Végvári versek, 1918-21) a kisebbségbe szorult erdélyi magyarságot buzdította kitartásra, a szülőföldön maradásra szólít fel. A régebbi és új verseiből összegyűjtött A műhelyből (1924) c. kötet darabjai már költői alkata és a kényszerűen vállalt szerep összeférhetetlenségéről panaszkodik. Betegségekkel küszködve a vallásban keresett menedéket. Istenes verseit a Kenyér helyett (1932) c. kötetben adta ki. A 30-as évek második felére az erdélyi szellem kiemelkedő képviselőjévé vált. Költői és emberi programját a Romon virág (1935) c. kötet Ahogy lehet c. versében fogalmazza meg: az erdélyi hagyományokhoz való ragaszkodásra tanított, s akkoriban sokan vallották ezt magukénak. Áprily Lajos és Tompa László mellett a „helikoni trió" tagjaként az erdélyi magyar irodalom egyik vezető költője. Még megérte Észak-Erdély visszacsatolását 1940-ben.

A házsongárdi temető lutheránus részébe temették, sírfelirata az idézet: „Egy lángot adok, ápold, add tovább..."

Jászai Mari – Hazaárulás (1920)

(...) Hazaszeretet nélkül nincs Nemzet, csak horda.

A nagy nemzeteket az tette naggyá.

A hazaszeretetet nem lehet megmagyarázni, mint nem lehet az egészséget, ami nélkül meghal a test.

Mibetűünk, magyarokból – hát nem vesztek észre?! – hogy évtizedek óta próbálják azt kilopni; és vele egyetlen erőnket, a lelkünk önérzetét! Hát nem fájtak testvéreim, mióta pusztítják rettenetes házi-ellenségeink (akinek nem inge, ne vegye magára!) a legutálatosabb méreggel, a nevetségességgel, mert tudják, hogy a magyar, mint a gyermek, ettől bízik leginkább – úgyszólván egyetlen értékes tulajdonunkat, a hazaszeretetet! Mert jól tudják, hogy az a legnagyobb erő egy nemzet testében, mert az minden tettében ott van. Miért nem merik megpróbálni kiverni az angolból, a németből, az amerikaiból, franciából, akiknek pedig nincs is már rá szükségük, mint nekünk – világárválnak!

(...) Egyforma nemzeti kincsünk a vagyonunk, az eszünk, a becsületünk és az időnk! Ezeket a kincseinket loptuk mi meg mindennapi, apró hazaárulással!

Kezd a tanítást Széchenyi szavaival: „Csak tiszta erkölcsű nép lehet naggyá!"

Tanulja meg a gyermek a nemzete becsületét megvédeni, a nemzete idejét megbecsülni, a nemzete egészségét mególtalmazni!

(...) Testvéreim! Te szép magyar fajta! Ébredj önérzetre és a világ első népe lehet belőled. De így, ahogy van – nem jól van! Hiszen már úgyis azt kérdezték a lengyelek, kik ismerték mindnyájunk fénykorunkból, az oláh megszállás alatt: „Hová lett a magyar?". Azt feleljük, úgy-e testvérek: a magyar itt van, csak kifáradt, csak pihen.

Hiszen mindnyájunk szívén átfutott a nemlét iszonya. Hiszen mindnyájan érezzük, hogy:

„Ha minket is elfú a sors szivatarja,
Nem lesz az Istennek soha több magyarja!"

(Arany János)